

Slekt og Data

MEDLEMSBLAD FOR DIS-NORGE
ÅRGANG 12 - NR 2 - 2001

1. parit. 7 vi. arpointi unies. 7 reddie. 200. modus unisibere procedat
tē. 111. rund. 7 de 11. aī. 200. parit. 20. aī. 11. 7. rund. 7. 11. pulli.
7. 200. aī. 7. 200. parit. 7. 200. aī. 7. 200. aī. tē. 11. 20. lds. 11. pē. unum
canonice. 7 in hoc manerio fuit Suel sua castella. De hoc manerio
canone. 111. franci. 11. hīd. 7. 111. cat. 7. 111. hīd. 7. 111. lds. 11. 11.

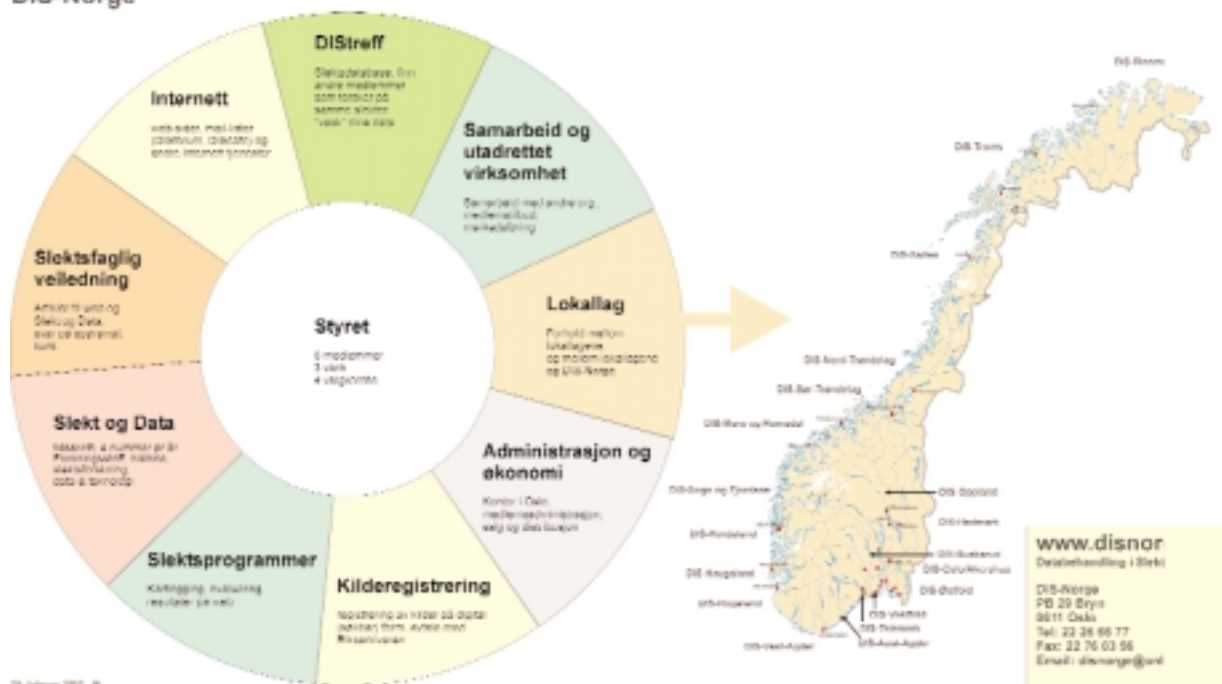

Navnelov
og navneregistrering

s. 6 og s. 10

Slektskole
tredje del

s. 18

Aktivitetsutvalg i

DIS

Norge

A. Slekt og Data

Epost: slektogdata@nytte.net
Redaktør: Ole Harald Flåten
Dagfinn Ugelstad Larsen
(styreansvarlig)
Jan M. Keus
Finn Holden (slektsfaglig)
Siri Risset (data)
Aud Magnhild Ohnstad
Sølvi Arntzen
Eirik Nord
Ole Bjørn Darrud
(programevaluering)

B. Internett

Alf Christophersen
Ole Bjørn Darrud
Otto Jørgensen
Lars Nygaard (styreansvarlig)
Einar Balle
Halvard J. Bolstad
Rolf Bjerke Holte
Kjell Inge Tomren
Jan Eri

C. Slektsfaglig veiledning

Norunn Klettum (styreansvarlig)
Lars Løberg
Finn Holden
Hillgunn Pedersen
Kjell Helge Moe

D. Distreff

Alf Christophersen
Rolf Bjerke Holte (styreansvarlig)
Ole-Johan Kippenbroeck
Otto Jørgensen
+ lokale kontakter

E. Slektsprogrammer

Ole Bjørn Darrud
Kjell Helge Moe (styreansvarlig
og koordinator)
Liv Marit Haakenstad

F. Kilderegistrering

Gunnar Borvik
Knut Egil Hamre
Odd Marthinsen
Lars Nygaard (styreansvarlig)
Frank Stenslie
Tone E. Moseid

G. Samarbeid og utadrettet virksomhet

Jan M. Keus
Alf Christophersen
Tone E. Moseid (styreansvarlig)
Jan Eri

H. Administrasjon og økonomi

Jan Eri (styreansvarlig)
Tone E. Moseid (nestleder)
Per Steinar Håklev (kasserer)
Åse Wethal Holen (kontorleder)

I. Lokallag

Dagfinn Andreassen
Steinar Oddenes
Viggo Eide
Vidar Øverlie (styreansvarlig)
Jan Eivind Braaten

Jan Eri
Leder DIS-Norge

DIS 2.TILLITSKONFERANSE

Helgen 10.-11. mars ble DIS-Norges andre tillitskonferanse avholdt. Konferansens første del ble holdt i Oslo på lørdag, mens overnatting og resten av konferansen ble gjennomført ombord på båt, tur-retur Hirtshals. Løsningen med båt ble primært valgt av økonomiske hensyn, men viste seg å fungere svært bra også i andre henseende.

Årets konferanse hadde fokus på lokallagene, og deltagere var derfor i hovedsak lokallagsledere og styret sentralt. Blant temaene som ble tatt opp, var den nye Internettserveren, kilderegistrering og avtalen med Riksarkivaren, slektsfaglig innslag om skifter, det nye medlemsregisteret, den nye logoen, god foreningsdrift, idebank for lokallagene, DIStreff og foreningens organisasjonsstruktur. Tilbakemel-dingene etter konferansen har vært meget positive, og jeg tror dette har vært en god vitamininnsprøytning for deltagerne.

ET TILBUD SOM FALT I SMAK

Restopplaget av Norunn Klettums "Herred, prestegjeld og sogn i Norge, med forandringene gjennom tidene" ble revet vekk allerede etter annonseringen på vår epost-liste DISforum, slik at vi var bortimot utsolgt allerede før forrige Slekt og Data kom ut i postkassene. Vi bestemte oss derfor for å trykke opp en ny utgave. Boka er i skrivende stund ferdig på trykkeriet, og når dette leses burde de fleste ha mottatt sitt eksemplar. Det er fortsatt noen igjen på lager til etternølere.

Også det første opplaget på 500 av "Starthef-tet", som siden nyttår er sendt alle nyinnmeldte medlemmer, er nå tømt, og ny utgave er under utarbeiding.

DUGNADSÅNDEN ER IKKE DØD!

Det er tidligere informert om at nye nummer av Slekt og Data etter hvert vil bli tilgjengelig også via vår hjemmeside som såkalte PDF-filer. Men vi ønsker selvsagt å gjøre også de eldre bladene tilgjengelig på denne måten.

Siden jeg tidligere gjentatte ganger har oppfordret flere til å ta del i foreningens virksomhet, er det hyggelig å kunne fortelle at etter en enkel email-forespørsel på DISforum har åtte medlemmer meldt seg. Arbeidet med å skanne og å lage PDF-filer av Slekt og Data fra 1990 og frem til i dag er nå i full gang. Samtidig er det også et medlem som arbeider med å lage digital indeks til alle artiklene i bladene, slik at det skal bli lettere å finne frem til artikler av interesse.

Begge disse aktivitetene krever en del arbeid, og det vil derfor ta tid før du får se sluttproduktet.

KILDEREGISTRERINGSARBEIDET

Når ordet dugnad nevnes, må jeg selvsagt ikke glemme kilderegistreringen. Samarbeids-avtalen

med Riksarkivaren er som kjent på plass, og i kjølvannet av dette har interessen for kilderegistreringsarbeidet økt betydelig. Det er etablert en rekke nye grupper som er klar til å starte arbeidet med registrering av kirkebøker rundt om i landet. Interessen har vært så stor at den setter kapasiteten rundt den praktiske avtalehåndteringen på prøve, men dette vil nok falle på plass etter den første innkjøringsperioden.

Det er nå lagt ut nye sider med informasjon om både avtalen og om kilderegistreringsarbeidet på hjemmesidene våre, ta en titt på www.disnorge.no/kildereg/. Med din deltagelse kan du være med på å gjøre dette prosjektet til den store, nasjonale dugnaden som vi ønsker at det skal bli!

Å LAGE SLEKTSBOK

Det har vært stor respons på artiklene i Slekt og Data om å lage slektsbok, blant annet ved etterfølgende debatt på DISforum. De aller fleste av oss vil jo før eller siden ønske å presentere fruktene av vårt arbeid for resten av slekta. Vi har derfor tatt kontakt med flere "print-on-demand" trykkerier med tanke på å forhandle frem en avtale som både økonomisk og praktisk er gunstig for våre medlemmer. Vi er optimistiske til utfallet av dette, og kommer tilbake til saken i neste nummer.

"SLEKTSFORSKERBASEN" TESTES

I tjenesten Slektsforskerbasen kan du registrere deg med navn, e-post, hjemmeside og bostedsfylke, og hvilke kommuner i Norge du har slektsforskerinteresser i. Du kan enkelt få en liste over navn på andre som har registrert at de er interessert i samme kommune som deg, og du kan få frem e-postadresse og hjemmeside når du ønsker kontakt eller mer informasjon.

For å se nærmere på den nye versjonen klikker du deg inn på "Slektsforskerbasen" fra hjemmesiden, og du finner en egen link for prøving av den nye versjonen. Den store nyheten er at du nå selv kan vedlikeholde informasjonen i din egen oppføring, det vil si endre f.eks. e-postadresse, passord og selvsagt hvilke kommuner du ønsker å stå oppført med.

OPPDATERING AV HJEMMESIDE

Den nye Slektsforskerbasen er et eksempel på en type tjenester som det vil komme flere av når den nye serveren så smått tas i bruk. Mens vi venter på at ny design for hjemmesiden blir klar, er det nå gjort noen endringer i menystrukturen som forhåpentlig gjør det lettere å finne frem, og det er også lagt ut noen nye sider. Husk å følge med på "DISnytt" linken øverst i venstre hjørne, så skal vi på vår side bli flinkere til å holde den oppdatert! Med ønske om en riktig god og varm sommer til alle slektsforsker venner.

Jan Eri

DIS-STYRET

LEDER:

Jan Eri,
Reverudåsen 55A,
1341 SLEPENDEN
Telefon 67 55 96 97
jan.eri@protector-group.no

NESTLEDER:

Tone E. Moseid,
Sandbakkveien 38,
2020 SKEDSMOKORSET
Telefon 63 87 30 05
toneem@online.no

KASSERER:

Per Steinar Håklev
Vestaveien 46,
1476 RASTA
Telefon: 67 90 65 48
phaaklev@online.no

STYREMEDLEMMER:

Vidar Øverlie,
Tornefjellveien 2,
4056 Tananger
Telefon: 51 69 80 89
oeverlie@online.no

Lars Nygaard,
Gravdalsveien 12 H,
0756 OSLO
Telefon: 22 52 29 97
lrygaard@chello.no

Lars Løberg,
Jensmessveien 20,
0376 OSLO
Telefon: 22 13 79 64
bringl@online.no

Norunn Klettum
Tyrstubbveien 19,
0687 OSLO
Telefon: 22 76 06 10
klettum@online.no

Kjell Helge Moe
Mosoddveien 7C,
2619 LILLEHAMMER
Telefon: 61 26 42 62
khmoe@start.no

VARA:

Dagfinn Ugelstad Larsen
Lundebø,
1640 RÅDE
Telefon: 69 28 11 16
dularsen@online.no

Rolf Bjerke Holte
Blålyngveien 1,
8200 FAUSKE
Telefon: 75 64 38 83
rolf.holte@isk-tv.no

Terje Pettersen
Nordåsvegen 9,
6014 ÅLESUND
Telefon: 70 15 15 69
lace@world-online.no

VALGKOMITÉ:

Alf Christophersen
Jan Solberg
Sjur Madsen
Per Henrik Bache

DISTREFF ADRESSE:

(se <http://www.disnorge.no/distreff/> for Lokale kontakter)
Alf Christophersen
4909 SONGE
alf.christophersen@basalmed.uio.no
Telefon 37 16 42 09 (p)
22 85 13 27 (a, tlf. svarer)

PÅ KONTORET:

Åse Wethal Holen
Gerd Gran Andreassen
Kontortid mandag, onsdag
og torsdag 9-15

Tlf 22 26 66 77, Fax 22 76 03 56
Epost: dis-adm@online.no
Web-sider: www.disnorge.no

F R A redaktøren

Man kan lære mye av gamle brev. I dag går dessverre det meste av korrespondansen via e-post eller SMS - hvis man i det hele tatt skriver... Her skal dere få ta del i et brev fra en av mine slektninger. Det ble funnet etter over 100 år på et loft. Oppfordringen er: Skriv mer!

Brev fra Josefine Hem - datert 14. November 1886 adressert til DA. Hansen, Klop Forbrugsforening, Ramnes pr. Holmestrand, Europa, Norway - postlagt 20 November i 8~6 Grove City, Minnesota

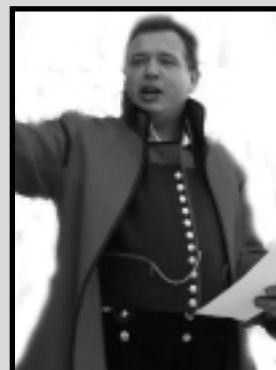
Grove City den 14de -11-86

CODE SØSKENDEBARN

dit brev af 2den Oktober har jeg riglig modtaget og for hvilket jeg takker dig saa meget for.

Jeg vil nu først fortelle dig hvorledes jeg liker mig her i Amerika, jeg liker mig udmerket godt her, jeg lengter slet ikke tilbake til Norge igjen, jeg har vokset og blevet saa tyk og fed siden jeg kom hid, at naar du for se mig Dorn, saa kjender du mig ikke igjen, for du ved, jeg var saa liden og sped medens jeg var i Norge, men nu er jeg annerledes.

Jeg hörer af dit brev at du akter at reise til Amerika til vaaren og det tror jeg er bedst at du komer nu medens du er saa ung, og om en tid blive en rig mand. Du spørger mig om hvordan tiderne er her, men det er ikke saa godt at si, for det er forskjelligt; thi somme aar er her sver trafik, men saa kan det vere en tid som det ikke er saa igjen men hvad arbeidstrafikken angaar saa siger man at den er bedre i Dakota nu, fordi der er saa lidet folk at faa; men der er det nesten uraadelig at leve for vandet er saa ondt der det er saa salt at til mer man drikker til mer vil man have; saa de drikker til de bliver syge, det var en nabogut her som reiste til Dakota han var borte i 3 maander og da han kom hjem igjen havde han minket 30 pund og han laa syg lenge; saa alle som har reist omkring de siger at her er det bedste i hele Amerika, især for nykommere; thi her er klimatet mest ligt med det Norske og her er det ogsaa godt vand at drikke, jeg har talt ved flere om din reise og alle synes det er bedst du ikke reiser lenger end hid, for det første til du bliver lidt kjendt

Ole Harald Flåten
Redaktør

med det Amerikanske, du spørger ogsaa om hvor-meget du kunde faa i løn som Staarklirk eller kontorist det har jeg ogsaa hört efter; men du maa slet ikke bestemme dig for at blive noget af delene det første aar, thi; den som skal vere handelsbetjent eller kontorist her den maa have lært til Punkt og Prikke baade at tale Engelsk og skrive regne og læse Engelsk, alle siger at naar du kommer her til vaaren saa maa du blive hos en farmer sommeren ogsaa gaa paa Engelskolen til vinteren, man gaar frit paa skolen til man er 21 aar, skolen ligger blot ½ fjerding fra os, naar du da havde lert Engelsk saa var det bedst du reiste til en stor by da der er meste fortjenesten, men naar du kommer her saa tenker jeg du vil hellere vere farmer end bymand, for nykomer hos en farmer er fra 18 - 20 Daler Maaneden, vi gav 55 daler for 3 Maaneder til en nykommer i sommer men naar du blir lidt kjendt saa faar du jo mer da for du 200 Daler Aaret.

Da jeg nu har fortalt dig om forholdene her, vil jeg fortelle dig hvormeget hvede vi avlede i aar vi fik 600 Bussel eller 1-50 Td hvede og 1-50 Bussel Havre og noget mais og Poteter, her tresker man ude paa ageren med Dampmaskine og 26 mand, halmen brender de op Høet setter de i stakker udenfor Stebelen eller fjøset og Kreaturene har de ude at vande om vinteren vi har 3 Heste 5 Melkekjör 2 Kvier 2 Okser 2 Griser og noget Fjerkre, efterdi jeg ingen nyheder har at fortelle dig vil jeg hermed slutte min stygge skrivning for denne gang med en Venlig Hilsen fra min Onkel og fra alle Kjendte og venner i Amerika men baade først og sidst vere du paa det kjerligste Hilset fra Din Josy Hem

Slekt & D@ta

FORSIDE: Bryggen i Bergen var det siste mange emigranter så av gamlandet Bak: Side fra Domesday Book. (Arkivfoto)

REDAKTØR: Ole Harald Flåten

Redaksjonsmedarbeidere:
Jan M. Keus, Dagfinn U. Larsen,

Ole Bjørn Darrud, Aud Magnhild Ohnstad, Finn Holden, Siri Risset, Selvi Arntzen, Eirik Nord

BLADETS ADRESSE:
Postboks 29 Bryn
0611 OSLO

E-post: slektogdata@nytte.net

OPPLAG: 8000
Abonnement for bibliotek og liknende institusjoner kan tegnes for kr 200,- pr. år.

ANNONSERING:
Annonser kan tegnes ved henvendelse til redaksjonen.

PRODUKSJON OG TRYKK:
Stens Trykkeri AS, Dilling

NESTE NUMMER
sendes ut i oktober. Siste frist for levering av stoff er 14. september

Innhold

Lederspaltten.....	3
Fra redaktøren.....	4
Eg heiter Håvard Hedde.....	6
Internettadresser for slektsgranskere.....	9
Registrering av personnavn.....	10
Dataordliste.....	13
Kirkebokregistrering som nasjonal dugnad.....	14
Årsberetning og regnskap 2000.....	15
75-årsjubilanten Norsk Slekthistorisk Forening.....	16
Litt av hvert.....	17
Slektskolen del 3.....	18
GedCom eksport fra familiearkiv 97.....	22
Debatt: Hvem eier (slekts)historien?.....	23
Nye bøker.....	24
DIS-ar rangement 2001.....	26
Etterlysninger.....	28
Folketellinger.....	36

Eg heiter Håvard Hedde.

Gjengitt med tillatelse fra «Vi over 60»

MODERNE, SELVBEVISSTE MENNESKER VIL HA ET ETTERNAVN MED SÆRPREG. DE SJU SISTE ÅRENE HAR OVER TRE TUSEN NORDMENN FJERNET ETTERNAVNET HANSEN. DE FLESTE HAR TATT ET GÅRDSNAVN I STEDET.

Og nå vil ny navnelov gi flere muligheter ...

For hundre år siden ville vi skjule bonderøttene våre. Vi kuttet ut gårdsnavn, la om dialekten og kalte oss Hansen, Olsen og Danielsen. Vi ville være byfolk, for det var fint.

I dag er det omvendt. Nå søker vi tilbake til røttene på landet. Selv om Hansen, Olsen og Johansen fortsatt topper statistikken over våre vanligste etternavn, er det -sen-navnene vi velger bort. Selvbevisste, moderne mennesker ønsker et navn med særpreg, et navn som i større grad kan knyttes til vår identitet.

EN EKTE DANIEL BRAUT

Til tross for økt globalisering og internasjonal innflytelse, får vi stadig større interesse for vår norske fortid og lokale historie. Derfor konstruerer vi ikke et nytt etternavn med utgangspunkt i et "fint" fra utlandet. Vi velger heller et rotekke norsk.

Men navneloven vår av 1923 er forholdsvis streng. De som skifter etternavn, må ha en grunn og en forbindelse til det nye navnet de velger. Med den nye loven som nå er på beddingen, blir det lettere å konstruere sitt eget, spesielle navn.

"Navnet skjemmer ingen", sier vi. "Si meg hva du heter, og jeg skal si deg hvem du er", veier likevel tyngst. Og nå vil vi fortelle hvor norske vi er. Når gårdene forsvinner, får de status. Vi griper fatt i navnet for å ta vare på rota.

FURET, VÆRBITT

Norge ser ut til å være unikt når det gjelder bruken av gårdsnavn som etternavn. Så er også landet vårt akkurat så furet og værbitt som Bjørnson skriver om i nasjonalsangen vår. Alle fjordene, elvene, vikene, bakkene og kløftene danner et rikt utgangspunkt for navn. På grunn av den spredte bosettingen er gårdsnavnene like mangfoldige som naturen de er skåret ut av.

Mange har beholdt sin opprinnelige form siden gammelnorsk tid, men de fleste er endret, ikke minst under den fire hundre år lange dansketiden. Noen er pyntet på etter forgodtbefinnende, men mange endringer er resultat av at prestene fordansket gårdsnavnet da det ble skrevet inn i kirkebøkene. Går vi tilbake til opprinnelsen, finner vi som regel en konkret betydning, knyttet til natur og personer som har satt sitt preg på plassen.

SØNNEN TIL HARALD

I middelalderen hadde alle et ekte farsnavn som etternavn. Sønnen til Harald ble Haraldsson og datteren fikk etternavnet Haraldsdatter, slik praksisen er på Island i dag. I Snorres kongesaga leser vi om Olav Haraldsson og Åsa Haraldsdatter. Når enkelte er titulert som Olav Digre, Halvdan Svarte og Tore Hund, hadde de også et farsnavn i tillegg som ikke er nevnt i sagaen. Verken farsnavnet eller tilnavnet fulgte slekten videre.

Først da Norge, som ett av de siste landene i Europa, fikk en egen lov om personnavn i 1923, ble det et krav at alle nordmenn skulle ha faste og arvelige etternavn.

ADELSNAVN OG MESTERNAVN

Skikken med faste slektsnavn som gikk i arv fra generasjon til generasjon, kom til Norge fra Tyskland via Danmark. Hos oss ble det vanlig på 1500-tallet i den lille overklassen av kjøpmenn, prester, embetsmenn og offiserer. De var som oftest innvandrere fra Danmark eller Tyskland. Først på 1800-tallet, da samfunnet endret seg dramatisk og mange flyttet til byene og emigrerte til Amerika, ble det vanlig med slektsnavn. I Tyskland gikk farsnavn og kallenavn tidlig over til å bli slektsnavn. Det samme gjaldt yrkestitler. På grunn av laugsvesenet lå det stolthet i å kunne ta et mesternavn.

I Norge fikk vi aldri et sterkt laugsvesen. Dermed slo aldri yrkesnavn rot som etternavn hos oss.

LITT MACHO OG TEXAS

- Eg trur det er en machogreie eller Texasgreie, dette at mange no skiftar til gamle gardsnamn. Tenk på alle amerikanarane som gret berre dei høyrer namnet på den gamle garden i Norge. Slik er det og for den moderne oljearbeidaren. Det er både tøft og set sentimentale kjensler i sving, litt "eg kjem frå ein gamal gard og er pokker til kar" tenking. Kanskje vi opplever Røkke-effek-

SMED, MØLLER OG BAKER

Utenlandske etternavn har tradisjonelt hatt status og blir fremdeles sett på som "fine" fordi de i generasjoner har tilhørt familier med status og posisjon i samfunnet. Mange kom i Hansatiden og med embetsmennene i dansketiden. Men går vi navnene nærmere etter i sømmene, er de ikke så fine som de høres ut. I store deler av Europa har yrkesnavn dannet grunnlag for slektsnavn.

Smeden står i en særstilling:

Smith (England), Schmidt (Tyskland), Kovács (Tsjekkia), Ferrari, Ferraro, Magnani (Italia), Ferreira (Portugal), Ferrer, Herrero (Spania), Lefèvre, Lefevvre, Faure, Faivre (Frankrike)

Her er flere jordnære yrker:

Meyer = bonde, slåttekar

Kammermeyer = bokholder

Wiesener = slåttekar

Treschow = treskomaker

Bauer = bonde

Becker = baker

Schnitler = treskjærer

Krüger = krovert, øltapper

Müller = møller

Brodtkorp = brødkurv

Har du flere eksempler på yrker som er blitt etternavn?

ten? Med eit simpelt, gamalt gardsnavn kan ein få til det utrulege. Eg trur dette først og fremst gjeld mannfolka, at det er dei som vil skifte til gardsnamn, men eg har ikkje noko belegg. Det er berre ei kjensle eg har, sier forfatteren Einar Økland. Han mener at vi i dag ikke er så opptatt av de tradisjonelt "fine" navnene som før ga status. Det er viktigere å selv vise hvem vi er, slåss for vår egen posisjon istedenfor å surfe på et tradisjonsrikt og statuspreget etternavn.

- Eit fint eller kjent namn kan ofte vere ein klamp om foten hvis du ikkje klarer

å leve opp til det, sier Økland og siterer sin forfatterkollega Georg Johannesen: "Det er bedre å være oppkomling enn nedkomling".

Økland mener det er vanlig at vi får interesse for noe som er i ferd med å forsvinne. Når folk ikke kan livnære seg på landet og nesten alle flytter til byen, blir den gamle gården en kuriositet og navnet verdt å ta vare på.

- Vet du hva ditt eget etternavn betyr?

- Ja, det tyder "auka land", eit jordstykke som i ettertid er dyrka og lagt til ho-

vudgården. Skrivemåten Økland her i Sunnhordland er ein danisme, liksom Øglænd er det på Jæren. Det finst ihuga nasjonalistar som har norska oppnamnet til Auklend.

- Er du fornøyd med ditt eget etternavn?

- Nja, eg var misfornøgd i ein periode. Då eg skulle gifte meg i 1963, gjekk eg til soknepresten på St. Hanshaugen i Oslo for å ta ut lysing. Då eg spurde om å få ta kona sitt etternamn, Nordbø, istaden for mitt eige, såg presten på

meg og sa. "Jeg vet ikke om du er moden for ekteskap," ler Einar Økland som ble gift, men med sitt eget etternavn. Han er fornøyd med det i dag, selv om det ikke alltid er like praktisk.

-Eg er såpass internasjonalt at eg ofte synest ø-en er tung å dra på. Når eg korresponderer med utlandet, må eg omskrive ø-en. I elektronisk post blir ø-en til o. I framtida får vi kan hende berre eit personnummer som vi må ha med oss overalt og eit elektronisk namn, som e-post adressa mi: einaro@online.no Du ser at etternamnet er nesten borte?

FRA KARLSEN TIL RYDHEIM

-Jeg tenkte på å skifte etternavn i mange år før jeg gjorde det i 1990, sier Bjørnar Rydheim (50). Før het han Karlsen, men da foreldrene ble skilt på 70-tallet, tok moren sitt pikenavn, Rydheim, tilbake.

- Jeg skiftet både på grunn av henne og for å få et familienavn jeg følte sterkere tilknytning til. Alle besteforeldrene mine kom fra gård, men på farssiden tok bestefar etternavnet Karlsen da han giftet seg. Fordi han ikke var odelsgutt, fikk han ikke beholde gårdsnavnet da han flyttet, sier han og forteller av navnet stammer fra Hordaland. På grunn av fattige kår dro familien nordover.

På grunn av navneskiftet er Bjørnar Rydheim blitt opptatt av slekten og å bli kjent med de knapt førti andre med samme etternavn.

HAR SAMLET KUNNSKAP

- Interesse for etternavn fekk eg i studietida då eg skreiv hovedoppgåve om norske gardsnamn, sier Olav Veka. Lektoren ved Ringsaker gymnas har nedlagt et omfattende arbeid i å samle

Hansen og Olsen er vanligst

	2000		1993
Nr 1:	61 433 Hansen	Nr 1:	64 719 Hansen
2:	56 555 Olsen	2:	59 370 Olsen
3:	56 012 Johansen	3:	58 019 Johansen
4:	41 711 Larsen	4:	43 078 Larsen
5:	40 577 Andersen	5:	41 932 Andersen
6:	38 631 Nilsen	6:	40 201 Nilsen
7:	37 928 Pedersen	7:	38 962 Pedersen
8:	25 390 Kristiansen	8:	25 940 Kristiansen
9:	25 010 Jensen	9:	25 793 Jensen
10:	23 158 Karlsen	10:	23 488 Karlsen

kunnskap om våre 100 000 etternavn. Det har resultert i Norsk etternavnleksikon som kom ut på Samlaget i fjor høst. Arbeidet blir i forlaget sammenliknet med Ivar Aasens innsats for nynorsken.

Om Veka ikke har jobbet med boken på full tid, har han brukt alle ledige stunder i fem, seks år til å utforske etternavnernes opprinnelse og betydning.

- Utan datamaskin hadde eg aldri orka å gjere dette arbeidet. Eg har og fått god hjelp av Norsk informasjonsteknologi som leverte meg full oversikt over alle norske etternavn som er i bruk. Eg har teke mange telefonar til folk som har gitt meg god hjelp. Men dessverre er det mange som har vrangforestillinger om opphavet til sitt eige etternavn. Derfor har eg alltid undersøkt vidare dei opplysingane eg har fått. Det har vore eit møysommeleg arbeid. Likevel har eg ikkje alltid lukkast i å finne namnetydinga. Har du opplysningar som gjeld ditt eige etternavn og som du ikkje finn i boka, er det berre å ta kontakt, sier Olav Veka. Hans e-post adresse er: veka@online.no

SNART BLIR DET FRITT FRAM

Alt tyder på at den gamle navneloven fra 1923 vil bli skiftet ut i løpet av året. En arbeidsgruppe nedsatt av Justisdepartementet foreslår å øke antallet såkalte frie etternavn fra dagens 988 til 3099, altså en tredobling.

Justisminister Hanne Harlem har nå sendt lovforslaget ut på høring. Svarfristen er satt til 1. april. Etter dagens navnelov er etternavn rettsbeskyttet når det bæres av færre enn 500. Forslaget nå går ut på at bare navn som bæres av færre enn 200 skal ha en slik beskyttelse. Den nye loven vil åpne for større likestilling og større rett til doble etternavn. Snart skal det mye til for at en søknad om navneendring blir avslått.

INTERNETADRESSER FOR SLEKTSGRANSKERE

Arkivnett Oppland	www.farkiv.ol.no/arkivnett.oppland/	
Arkivverket i Norge	www.hist.uib.no/arkivverket/	
Bibsys	wgate.bibsys.no/search/pub	
Brother`s Keeper	home.online.no/~otjoerge/bk/index.htm	
Dansk demografisk database	ddd.dda.dk/	
Dansk genealogisk ressursoversikt	www.genealogyindex.dk/	
Dansk Rigsarkiv	www.sa.dk/	
Danske familier i Norge	www.nose.dk/norge/xindex.htm	
Danske folketellinger	ddd.sa.dk/kip/dk/kipform.htm	
Diplomatarium Norvegicum	www.dokpro.uio.no/dipl_norv/diplom_felt.html	
DISbyt Finland	frigg.abc.se/~disbyt/finland	
DISbyt Norge	www.disnorge.no/distreff/	
DISbyt Sverige	www.abc.se/~disbyt/	
DIS Danmark	www.dis-danmark.dk/	
DIS-Norge	www.disnorge.no/	
DIStreff	www.disnorge.no/distreff	
Emigranter	www.hist.uib.no/arkivverket/dnu.htm	
Emigrasjon fra Danmark	ddd.sa.dk/ddd.htm	
Danske folketellinger 1787-1916	ddd.sa.dk/KIPLINK.HTM	
Emigrasjon til Amerika 1825-2000	camilla.nb.no:5000/	
Emigrasjon til USA	www.nbo.uio.no/baser/tma/html	
Emigrasjon til USA	www.lofthouse.com/USA/Utah/washington	
Etterlysninger på internett DK	dk.historie.genealogi	
Etterlysninger på internett Norge	no.fritid.slektsforskning.etterlysing	
Etterlysninger på internett Sverige	swnet.sci.genealogi	
Fire millioner navn i private baser	www.gendex.com/gendex/	
Folketellingene 1660,1865, 1875 og 1900	digitalarkivet.uib.no/	
Folketelling 1801	www.hist.uib.no/1801/	
Gendex	www.gendex.com/gendex/	
Gotisk skrift: Kurs	www.hist.uib.no/gotisk/	
Historisk institutt	http://www.hist.uib.no/	
How to trace your ancestors in Norway	www.ide-as.com/fndb/howto.html	
Hvor mange heter...	www.ssb.no/www-open/litt_av_hvert/navnesok/	
Kart over norske distrikter	www.statkart.no/produkte/digitale/land/index.html	
Kirkebøker, søking	www.rhd.uit.no/kirkebok_sok.html	
Landbohistorisk Selskab/Institut for Navneforskning	hum.ku.dk/navnef/adkomst.htm	
Mormonernes arkiv	www.familysearch.org/eng/search/frameset_search.asp	
Nasjonalbiblioteket	www.nb.no/	
Nederlandsk søkbar database	www.lias.rad.archief.nl/genlias/ara/logon?cid=-1	
Norsk-amerikansk samling av dokumenter	www.nbo.uio.no/baser/tma.html	
Norskamerikanske slektslinker	www.norwayfamily.com	
Norsk Slekthistorisk Forening	genealogi.no	
Nybegynnerkurs	www.slekt.no/nybegynner	
Prestemanntallet 1660	www.hist.uib.no/arkivverket/	Søkesider i USA /www.ancestry.com
Rygh: Norske gårdsnavn	www.dokpro.uio.no/rygh_ng/rygh_felt.html	/www.familysearch.com
Slekter omtalt i Riksarkivet og Statsarkivet i Oslo:	www.disnorge.no/privatarkiv/	Teleslekt FYR teleslekt.nbr.no/teliss/fyr/fyrmeny.html
Slektsbiblioteket	slektsbiblioteket.com	" NBR teleslekt.nbr.no/teliss
Slektsbøker, 5.500 danske og norske	www.genfinder.com/	Tidsskrift i slektsforskning www.kumler.subnet.dk
Slektsforskerbasen	www.nettside.com/slektsforskerbasen.htm	USA: Folketellinger www.censuslinks.com
Slektsforskerbase	www.genealogy.org/	www.CyndisList.com/census.htm
Slektsforsk. Sverige	www.genealogi.se/	www.rootsweb.com
Slektskilderegister Oslo Akershus	www.kroa.net/kroa/index2.html	Verdens enestedsavis for
Slektslinker	home.online.no/~otjoerge/gen-link	slektsforskere www.genealogi.se
Svensk søkeforum	genealogi.aland.net/discus/	WorldConnect Project
Svenske arkivlinker	www.foark.umu.se/lankar.htm	worldconnect.rootsweb.com

Registrering av personnavn

På Internett har det i vinter foregått en diskusjon om registreringen av personnavn. Mange ga sitt bidrag til en saklig og rolig debatt. Bakgrunnen er, som alle slektsforskere vet, at først i 1923 ble det vedtatt en navnelov som fastsatte regler for slektsnavn. Verken patronym eller stedsnavn var tidligere allmenne, godtatte slektsnavn eller etternavn. Vår mangeårige statsminister etter siste krig, Einar Gerhardsen, var for eksempel sønn av Gerhard Olsen, mens sønnene hans tok Gerhardsen som slektsnavn.

KNOPHS OVERSIKT OVER NORGES RETT SIER:

"Under helt enkle forhold var ett navn tilstrekkelig til å individualisere bæreren. Men alt på et tidlig stadium ble det bruk for ytterligere individualisering, og ordningen med tilnavn oppsto. De kunne peke på en egenskap ved bæreren (Erling Skakke), på hans hjemsted (Gunnar på Lidarende), yrke (Bjørn Farmann), avstamning (Olav Trygvason) eller på en bestemt begivenhet (Asbjørn Selsbane). Tilnavnene var opprinnelig rent personlige og vekslet derfor fra generasjon til generasjon. Men de har også gått over på bærerens barn. Blant annet på denne måten oppsto ordningen med arvelige slektsnavn. (...)

Så sent som i begynnelsen av dette århundre [1900-tallet] var det ikke særlig vanlig at befolkningen i landdistriktene hadde slektsnavn. Bygdefolk flest brukte farens fornavn med avstammingsendelse som tilnavn. Ofte tok man med gårdens navn også, men da nærmest som en praktisk opplysning om bostedet. Selv om gårdsnavnet ble brukt som tilnavn, var det ofte likevel ikke slektsnavn, men vekslet med bostedet. Navnebruken var for øvrig langt fra konsekvent. Samme person kunne på samme tid opptre med forskjellige navn; Peder Ås' sønn kunne veksle med å hete Tobias Pedersen, Tobias Ås eller Tobias Oppstad etter gården han bodde på. Vår første navnelov av 9. februar 1923 ble gitt for å rydde opp i denne løsheten og forvirringen." (Knoph 1978, s. 117-118)

FINN HOLDEN:

Sitatet gir rom for å velge, enten patronym eller gårdsnavn/bosted; begge deler er "tilnavn", ikke slektsnavn. Jeg velger å bruke gårdsnavn, der jeg har det. Når jeg velger gårdsnavnet, er det primært fordi det er den klareste individualiseringen, både i bygda og mellom bygdene, men også fordi det allment brukes i kirkebøkene. Det er verken riktigere eller galere valg av etternavn enn å bruke patronym. Verken patronym eller gårdsnavn var slektsnavn, men tilnavn for å skille personene fra hverandre, og navnebruken varierer i kildene. Når vi registrerer personene, velger vi ett av to eller flere tilnavn.

Jeg skal gi to eksempler fra min mors slekt. Min oldefar i Drangedal var yngst av sju brødre. Alle fikk en sønn, som de kalte opp etter farfaren. Min morfar, Tor O. Holte, født 1865 i Drangedal, hadde derfor seks noenlunde jevngamle fettere med samme navn. I offisiell sammenheng het de alle Tor Holte, mens bygdefolk brukte tilnavn for å skille dem: Tor Torsen, Tor Olsen, Tor Kolbonn, altså patronym eller bosted. I kirkeboka for Drangedal bruker presten hovedsakelig gårdsnavn. To sider med barnedåp fra 1702 og 1772 (valgt fordi sidene var tydelige på mikrofiche) gir gårdsnavn på henholdsvis sju og elleve av fedrene, i mange tilfelle uten patronym, mens bare fornavn og patronym hører til sjeldenhetene.

Min tipp 3 var en yngre sønn på en bondegård og ryddet sin egen plass i Holden-fjerdingsken i Ålen i Sør-Trøndelag. I kirkebok og panteprotokoll kalles han vekselvis Christian Pedersen og Chr. P. Holden. Datteren Hille gifter seg med Jon Grønlie, og de bor på Holden. Jon heter fra da av i kildene utelukkende Jon Holden, og sønnen og sønnesønnen bruker dette alene eller sammen med patronym. Når jeg bruker gårdsnavnet Holden som "tilnavn", etternavn, om disse, er det navnet som oftest brukes i kirkeboka. Dessuten ser jeg med en gang, som leserne av slektshistorien vil se det, at fra Christian er denne slekten brukere av gården Holden. Dermed får jeg vist en mobilitet, som jeg synes det er viktig å peke på.

Ved å bruke gårdsnavn får jeg vist stedstilknytningen, slektssammenhengen og dessuten lettere skilt fra hverandre personer med samme fornavn + patronym og skilt fra hverandre personer fra forskjellige herreder.

Ut fra Knoph har jeg full rett til å bruke gårdsnavnet som tilnavn når dette brukes i de offentlige kildene. Bruker kildene bare patronym, må slektsforskeren bøye seg for det. Varierer bruken i kildene, står slektsforskeren friere. Samtidig har andre slektsforskere like stor rett til å bruke bare patronymet.

ARILD KOMPELIEN:

Tilnavn / kjælenavn / økenavn / kallenavn som Erling Skakke, Blind-Knut, Vosso og lignende, ligger noe utenfor det som er mitt ærende her. Slike navn kan nok skape en del problemer, men som oftest er de av en slik karakter at slektsprogrammene bør ha mulighet til å registrere dem i tillegg til hovednavnet. Kallenavn bør selvfølgelig også kommenteres i personhistoria, siden det bør sies noe om hvem som brukte kallenavnet, og omstendighetene rundt det. Når det gjelder disse navnene, bør vi også være oppmerksomme på at de fleste? av dem ble brukt i nedsettende betydning, og de ble ikke brukt av personene selv. Ei anna side ved slik navnegiing er også at det helst skjedde på språkets premisser, at lydene gikk godt sammen, klang godt. Trysil-Knut lyder bra. Trysil-Gustav passer ikke like godt. Det vil føre for vidt å gå inn på alskens unntak og problem. Jeg vil derfor konsentrere meg om den virkelighet som våre aner fra 1600- fram til navneloven, levde i. Nær 100 % av min slekt passer inn i det Knoph beskriver slik:

Så sent som i begynnelsen av dette århundre [1900-tallet] var det ikke særlig vanlig at befolkningen i landdistriktene hadde slektsnavn. Bygdefolk flest brukte farens fornavn med avstammingsendelse som tilnavn. Ofte tok man med gårdens navn også, men da nærmest som en praktisk opplysning om bostedet. Selv om gårdsnavnet ble brukt som tilnavn, var det ofte likevel ikke slektsnavn, men vekslet med bostedet.

"Bygdefolk flest brukte farens fornavn med avstammingsendelse som tilnavn". En liten kommentar til dette. Mye taler for at former som Ole Andersen var skriftlige former, og ikke brukt av folk til

daglig - i hvert fall ikke i eldre tid. Mer vanlig var nok uttrykk som "Ola son hass Anders", eller man sa "Anders-Ola". Eller det skjedde også at moras navn ble trukket inn - Kari-Ola, eller garden kunne også foranstilles som i Lund-Ola.

Jeg oppfatter derfor situasjonen før navneloven av 1923, som at folk hadde ett navn - fornavnet. For å individualisere brukte man farens navn, og fikk muntlige former som nevnt over. Var det to Anders-Olaer i grenda, kunne de skilles fra hverandre ved å legge til bostedet - Anders-Ola på Haug og Anders-Ola på Lund. Rundt i landet var det nok forskjellige måter å uttrykke dette på - folk tok fantasien i sving. De to personene kunne også skilles ved at den ene ble kalt Halt-Anders, og den andre kanskje Lange-Anders.

I skriftlige kilder derimot finner vi de kjente formene Ole Andersen og Kari Andersdatter, som forteller hva man er, hvem man er sønn eller datter av. Dette er ikke et etternavn. Skulle man kalle det etternavn, måtte man samtidig slutte at bror og søster har forskjellig etternavn og mora og faren også to forskjellige.

I skriftlige kilder kan man si farsnavnet fungerte som et etternavn. Det var mulig fordi farsnavnet var stabilt og uforanderlig for den enkelte personen, i motsetning til bostedet som kunne skifte flere ganger.

På samme måte finner vi også ofte bostedet som en tilleggsbeskrivelse for å vise hvor personene bor på et gitt tidspunkt. Flytter de, skifter også bostedet, i kildene som i virkeligheten. Som Knoph skriver, kan derfor ikke dette

kalles etternavn. Etternavn tenker vi på som noe som går i arv fra foreldre til barn. Som i dag, var heller ikke bostedet å regne som navn. Mi adresse er ikke en del av mitt navn og slik var det heller ikke i 1750. Innførslene i gamle kilder bekrefter denne tankegangen - vi finner innførsler som Ole Halvorsen Lund, Bernt Knutsen ibidem. Ibidem betyr - samme sted - de bor på samme sted, det betyr ikke at de har samme navn. Stedsnavnet som ble forbundet med personene, var på sett og vis en tilfeldighet som skiftet ettersom man flyttet. Et etternavn, eller slektsnavn, forstås ikke som en tilfeldighet, men går i arv.

Videre kan anføres at alt "rotet" rundt 1900, der søsken tok forskjellige etternavn, nettopp viser at man ikke hadde tradisjon for etternavn. Det som viser dette best, er likevel navneloven av 1923, som påbød at alle skulle registreres med etternavn. Var det slik at folk hadde etternavn, ville loven være absurd.

Men vi hadde jo grupper av folk som brukte etternavn - adelen, innvandrende handelsmenn og embetsmenn. Men selv blant adelen kunne det trekke i langdrag før de begynte å bruke slektsnavn. Mange av adelsslektene brukte i lange perioder ikke selv navn som Galte/Galtung, men de ble mest brukt av omgivelsene på grunnlag av f. eks. våpenskjold. Prestene begynte forholdsvis tidlig med å ta etternavn, men også de klarte seg lenge med kun et fornavn og tillegget Sira, Sira Lars, og seinere herr Lars.

Programmet BD87 brukes til registrering av historiske kilder. Programmet har felter som skal ta vare på den infor-

masjonen vi finner og gjøre den lettere tilgjengelig for oss i etterhånd. Det fordrer at programmet har felter for de forskjellige typer data, og at data som legges i et felt er mest mulig entydige. Når jeg skriver av døpte fra ei kirkebok, føres fornavnet (+mellomnavn) i et Fornavnsfelt, farsnavnet føres i et felt for Farsnavn, fødselsdato i et felt for Fødselsdato, bosted ved dåp føres i et felt for Bosted etc. Jeg finner dette logisk og enkelt. Og jeg spør meg hvorfor registrerer vi ikke på samme måte i slektsprogrammene våre?

De aller fleste program har ikke eget felt for farsnavn, og det virker noe underlig når vi tenker på at farsnavn er blitt brukt i hele den perioden vi kan håpe å finne aner - fra ca. 1600 og framover.

Jeg snakker nå om det som er ønskelig, hvordan jeg synes det burde være. At programmene ikke er tilpasset norske forhold, er forståelig med tanke på at de fleste er utviklet i utlandet. Derfor ligger det også et hinder i gedcom, som ikke støtter slike tanker. Sett fra Norge vil jeg kalle dette en mangel ved både slektsprogrammene og gedcom. Lite tenkelig er det også at det vil bli gjort forandringer fordi noen i vesle Norge ønsker det.

En løsning kunne være at DIS satset på ett program, som i Sverige? Da ville det være mulig å bytte data uten å gå veien om gedcom. Dette er etter det jeg forstår et ikke-tema innen DIS. (Hvordan ser forresten svenskene på den ordningen de har med ett program - hva er de fornøyd/misfornøyd med?)

Dette var et ønske. Vi kan selvfølgelig leve med det vi har. Det går greitt i pro-

gram som har bare ett navnefelt. Det er jo lett, og man slipper tenke så mye. Men i ettertid går man glipp av en del muligheter til sortering av dataene. Og da blir mulighetene ved databruk noe begrenset, og slik bør det ikke være. Det burde være et minstekrav å kunne få en oversikt over databasen - når vi sorterer etter fornavn, bør vi få opp ei liste der personene listes som Ole Andersen 1745 Lund, Våler - fornavn, farsnavn, fødselsår, fødested (gard, kommune/sogn). På samme måte vil sortering etter farsnavn sortere samme person slik: Andersen Ole 1745 Lund, Våler. Slik bør vi kunne sortere etter flere preferanser, som fødested (Lund, Våler Ole Andersen 1745), fødselsår osv. Alle personsøk vil da bli enklere.

En av de store fordelene ved å bruke slektsprogrammer i stedet for kartotek, er jo at vi har mulighet til å leke oss med dataene på forskjellige måter. Den muligheten bør vi utnytte. Det hadde i hvert fall vært fint ha disse feltene for de som ønsker det, og de som ikke ønsker å bruke alle felt, kan jo føre på sin måte uansett.

Her har jeg ikke gått inn på det faktum at vi er i ferd med å bli et flerkulturelt samfunn, og kulturer med helt andre navnesystemer enn vårt. Det er blitt nevnt å kunne løses ved forskjellige måter, men igjen blir gedcom en flaskehals. Det jeg legger fram her, er i store trekk et sammendrag av de tanker jeg la fram i samme sak på DIS-forum. Men diskusjonen rundt dette er blitt aktualisert av den avtalen om kildeavskrift som DIS-Norge har inngått med Riksarkivet. Hvordan forstår vi fortidas navnebruk og hvordan registrerer vi det vi finner?

Hva blir forskjellen på min og Holdens registrering? Av det jeg har skrevet over, kan utledes at jeg meiner han går glipp av noen muligheter for sortering, og jeg meiner også det er feil å ta bostedet som tilnavn, etternavn, når det egentlig bare var ei adresse. Det kan for så vidt fungere når en person bor på samme gard hele livet, men hvilket bosted tar man til tilnavn når personen flytter 4-5 ganger? Noen løser dette ved å bruke fødestedet som fast tilnavn, andre der vedkommende bodde lengst. Slik kan vi selv finne på mange løsninger, men blir det ikke "rot" når hver enkelt har sin løsning?

Slik sett er også min løsning et bidrag til dette rotet. I slektsbokutskifter ønsker jeg at bostedet skal føres som ei adresse: Ola Bergersen f. 1747 Lund, Våler, ikke Ola Bergersen Lund, og i personhistorie som eventuelt følger, ønsker jeg han skal nevnes som Ola Bergersen, og hvis han flytter, ønsker jeg personhistoria for eksempel avsluttes med at Ola Bergersen døde 1811 på Øverby, Våler. Jeg meiner dette er å være tro mot kildene og den historiske virkelighet.

REPLIKK FRA FINN HOLDEN:

Jeg kan være enig med Kompelien i at jeg ikke ønsker å bruke bosted som etternavn. Problemstillingen til Kompelien "hvilket bosted tar man til tilnavn når personen flytter 4-5 ganger?" er helt teoretisk for meg. Hvis kirkebok, skifteprotokoll og folketelling bruker fornavn, patronym og gårdsnavn på en person, og noen ganger bare fornavn og gårdsnavn, viser jeg kildekritikk når jeg bruker disse så lenge jeg har bare to rubrikker.

Saken er heller ikke så enkel. En av mine stamfedre heter i kildene Tørres i Myren. Han døde sannsynligvis 1689. Hans sønn omtales først som Jon Tørresen, senere som Jon Tørres, og det navnet har slekten brukt sammenhengende til i dag om en gruvearbeiderslekt uten gårdstilknytning. Patronymet ble brukt i tillegg for å skille mellom alle Tørres-ane som het Jon, Lars og Peder.

Bostedet blir Røros, ikke Tørres, for et slikt bosted finnes ikke. Min morfar, Tor Holte, ble født 1865 på gården Flåta eller i herredet Drangedal, men tilhørte slekten Holte, slik kildene viser.

Arild Kompelien og jeg mener begge med rette at vi er tro mot kildene selv om vi har valgt forskjellig løsning på spørsmålet om etternavn. Poenget er for oss begge, og for andre, at vi må velge en navneform, som vi finner belegg for i kildene. Problemet er når samme person omtales med forskjellige navn etter fornavnet. Sju samtidige Tor Holte ble omtalt også med andre "tilnavn" for å skille dem fra hverandre, men slektsnavnet ble ikke sløffet slik at de ble forvekslet med andre i bygda med samme fornavn og patronym.

Hva oppnår jeg i tillegg til kildetroskap? Jeg får vist en slektssammenheng i Tørres, Holte osv., en mobilitet mellom gårder og bygder og et klarere skille mellom personene. Det var færre som het Jon Tørres enn de som het Jon Pedersen.

Dataordliste

Samlet fra ulike kilder i notater, tidsskrifter og internett. Den er ikke 100% utfyllende, så mange ord og uttrykk kan nok fylles på etter hvert.

ADSL

Asymmetric Digital Subscriber Line. En teknologi som kan overføre store mengder data over vanlige (kobber) telefonlinjer. Den tilbyr hastigheter fra 1,5 til 9 Mbps ved mottak, og fra 16 til 640 kbps ved sending av data. For å benytte ADSL kreves et spesielt ADSL-modem. ADSL er i startfasen her i landet.

AGP:

Accelerated Graphics Port: Et grensesnitt utviklet av Intel for grafikkort i PC. Det er et eget spor du setter egne AGP-skjermkort inn i. AGP-sporet kan bare brukes til grafikkort, og finnes på nye hovedkort.

ASCII

"American Standard Code for Information Interchange" Et tegn som består av 8 bit (bruker du "notisblokk" eller "edit", vil hvert tegn tilsvare en byte).

ACROBAT READER

Programvare som kan vise og skrive ut Adobe Acrobat documents (PDF filer).

ACTIVE X

Teknologi for å dele informasjon mellom ulike applikasjoner. ActiveX bygger på to andre Microsoft-teknologier: OLE (Object Linking and Embedding) og COM (Common Object Model). En Web-leser kan automatisk laste ned en ActiveX-kontroll og starte opp denne.

ANALOG

Kvantitativ variabel som kan endres langs en kontinuerlig skala. De fleste variable er analoge, og de må oversettes til digital form for å kunne anvendes av en datamaskin.

BACKUP

Sikkerhetskopi av datafiler. Viktig å ha hvis disken skulle kræsje!

BIOS

"Basic Input-Output System". Programvare som konfigurerer (gjør den klar) datamaskinen når den starter oppstart. På gamle maskiner ligger biosen som regel på en ROM (Read Only Memory) brikke. På nyere datamaskiner ligger biosen på en flash EEPROM brikke, som gjør at du via spesiell programvare kan oppdatere biosen. På denne måten kan hovedkortet ditt få støtte for nye prosessorer eller annet utstyr.

BACKSLASH

\ symbolet. Brukt i stien (pathen) til en fil, for eksempel: c:\cde\cde.exe

Fortsettelse følger...

Kirkeboksregistrering som nasjonal dugnad!

DIS-Norges medlemmer er ganske sikkert den største og ivrigste gruppen i Norge når det gjelder bruk av de web-baserte tjenestene for søking i historisk kildemateriale som siden 1995 er blitt tilbudt av Digitalarkivet, Registreringssentral for historisk data (RHD), Mormonerkirken m.fl. Slektsgranskernes nytte av disse søketjenestene til å utarbeide grunnrisset av slektshistorien (slektstreet) og spore opp "forsvunne" slektninger, er udiskutabel. Denne sterkt forenklede tilgangen til aktuelt kildemateriale har også bidratt vesentlig til en betydelig rekruttering til slektsgranskingen de siste årene. Mange har faktisk oppdaget og fattet interesse for denne hobbyen gjennom "surfing" på Internett.

Både erfarne og nye slektsgranskere ønsker seg stadig mer kildemateriale på nettet. Selv om det person- og befolkningshistoriske fagmiljøet Norge i over 30 år har vært begunstiget med store, offentlig finansierte registreringsprosjekter (1801-prosjektet ved UiB, RHD, statsarkivene, Fylkesarkivet i Sogn- og Fjordane, Teleslekt, Digitalarkivet m.fl.) som har digitalisert store deler av det norske folketellings-, emigrant- og matricelmaterialet, har de fleste brukerne etter hvert skjønnet at nytt materiale på nettet ikke kommer dit av seg selv.

DIS-Norge har de siste årene mottatt tallrike ønsker fra medlemmene om å engasjere seg i tilgjengeliggjøring av kildemateriale, og spesielt legge forholdene til rette for at medlemmene selv skal kunne bidra f.eks. med aktiv kilderegistrering.

Medlemsundersøkelser i flere lokallag (bl.a. DIS-Rogaland og DIS-Oslo/Akershus) har bekreftet at medlemmene ønsker denne aktiviteten høyt prioritert i foreningen. DIS-Norge opprettet i 1998 et eget aktivitetsutvalg med dataregistrering og annen digitalisering av historisk kildemateriale som ansvarsområde.

Kirkebøkene er de mest grunnleggende kildene for slektsgransking. Kun en svært liten del (ca. 10%?) av det norske kirkeboksmaterialet fram til 1900 er hittil dataregistrert, og bare rundt halvparten(?) av dette igjen er gjort tilgjengelig via Internett. Det eksisterer ingen konkrete planer om offentlig finansierte kirkeboksregistrering i større skala de nærmeste årene. Derimot ser vi en stadig økende interesse for kirkeboksregistrering hos privatpersoner og andre lokale foretak, naturlig nok hovedsakelig innenfor slektshistoriske og lokalhistoriske miljøer og prosjekter.

"Digitalpensjonatet" under Digitalarkivet er blitt en populær, allmenn formidlingskanal for privat og lokalt registrert kildemateriale, men mange som har dataregistrert slikt materiale, forholder seg fortsatt avventende når det gjelder publiseringsform. Mange med interesse for kilderegistrering savner også et organisert opplegg og faglig veiledning for registreringen, og dessuten enkel og billig (helst gratis) tilgang til lett anvendelige kildekopier.

For å øke volumet av kvalitativt tilfredsstillende kirkeboksmateriale både på Internett og tilgjengeliggjort i andre former (papirhefter, CD-R osv), trengs

det en nasjonal registreringsdugnad basert på lokalt, frivillig arbeid og faglige retningslinjer for dette. DIS-Norge vil gjerne bidra til denne dugnaden ved å tilby sine medlemmer og lokallag (eventuelt sammen med samarbeidende personer og foretak) å delta i organisert dataregistrering av kirkebøker innenfor forsvarlige administrative og faglige rammer. Grunnlaget for organiseringen av arbeidet er den inngåtte samarbeidssavtale med Riksarkivaren.

På www.disnorge.no/kildereg/ har aktivitetsutvalget for kilderegistrering utarbeidet en praktisk og faglig veiledning for foreningens medlemmer og lokallag. Veiledningen vil bli oppdatert og utvidet etter hvert som erfaringene fra arbeidet øker.

DIS-Norge vil med dette oppfordre medlemmer med noe disponibel tid å delta i denne nasjonale dugnaden innenfor sitt lokallag eller underliggende registreringsgrupper, til beste for egen og andres slektsgransking og utvidede anvendelser av kirkeboksmaterialet!

Lars Nygaard
Leder av aktivitetsutvalg
for kilderegistrering

Årsberetning og regnskap 2000

Styret har i 2000 avholdt 11 styremøter hvorav to var heldagsmøter.

Foreningens forskjellige aktivitetsutvalg har ansvar for sine respektive aktiviteter, og styret har fokusert på at disse utvalgene skal fungere best mulig. Det har i perioden blitt utarbeidet virksomhetsplan for hvert aktivitetsutvalg, samt retningslinjer for fordeling av ansvar mellom utvalgene.

Etter vedtektsendringer vedtatt på siste landsmøte er foreningens medlemskapsordning forenklet ved årskiftet 2000/2001, slik at det nå er kun én type medlemskap der alle er medlemmer i DIS-Norge, og der alle er tilknyttet ett lokallag. Styret utarbeidet en årsskiftestrategi i forbindelse med dette for å ivareta behovet for informasjon til medlemmer og tilpasninger i administrasjonen.

Også som følge av vedtektsendringer arrangerer foreningen nå landsmøte bare hvert annet år, og 2001 er første år uten landsmøte.

Styrets kontakt med Norsk Slektshistorisk Forening har blitt styrket ved at formannen i NSF ble valgt inn i foreningens styre, og ved at DIS-Norges nestleder har møtt som observatør på NSFs styremøter.

Medlemstallet økte med nesten 1000 betalende medlemmer fra 5367 i 1999 til 6334 betalende medlemmer i 2000. Av disse var 3193 i 2000 betalende medlemmer i ett eller flere lokallag. 113 var i 2000 abonnenter, mens 393 medlemskap ble slettet 31.12.00 fordi de var ubetalt.

RESULTATREGNSKAP	2 000	1999
Salgs- og driftsinntekter	1.069.872,00	1.012.476,11
Driftskostnader	1.057.600,66	872.667,66
Driftsresultat	12.271,34	139.808,45
Finansinntekter	51.388,47	44.934,09
Finanskostnader	112,15	299,69
Netto finansposter	51.276,32	44.634,40
ÅRSRESULTAT	63.547,66	184.442,85

OVERFØRINGER OG DISPONERINGER		
Overføringer annen egenkapital	63.547,66	184.442,85
Sum	63.547,66	184.442,85

BALANSE PR. 31.12	2 000	1999
EIENDELER		
Omløpsmidler	944.296,56	699.644,71
SUM EIENDELER	944.296,56	699.644,71

EGENKAPITAL OG GJELD		
EGENKAPITAL	649.123,87	619.585,21
Kortsiktig gjeld	295.172,69	80.059,50
SUM GJELD OG EGENKAPITAL	944.296,56	699.644,71

For komplett årsberetning og mer detaljert regnskap og budsjett henvises til DIS-Norges nettsider. Alternativt kan du ta kontakt med vårt kontor (disadm@online.no eller 22 26 66 77) og be om årsberetning, regnskap, budsjett og revisjonsberetning.

75-års jubilaranten

Norsk Slektshistorisk Forening

Norsk Slektshistorisk Forening (NSF) feirer i år sitt 75-års jubileum. Foreningen har en lang og innholdsrik historie, symbolisert først og fremst gjennom dens rolle som utgiver av Norsk Slektshistorisk Tidsskrift (NST).

Siden starten i 1926 har hundrevis av hardtarbeidende genealoger gjort sitt ypperste for å forsyne tidsskriftet med slektsartikler til glede for generasjoner av slektsforskere. I alt er det blitt 37 bind à fire hefter, totalt omkring 14.000 sider med slektshistorie. Snart blir det lettere å finne frem i de gamle heftene av NST. Et person- og slektsnavnsregister over de første 36 bind av NST vil innen kort tid være tilgjengelig på foreningens hjemmesider på internett.

En tid kunne man nok med en viss berettigelse si at NSF var synonymt med NST. Den tid er imidlertid for lengst over. NSF driver nå en mangesidig virksomhet, der også det mer lettlesle, men populære medlemsbladet *Genealogen* er en av spydspissene. I *Genealogen* vil man finne stoff for enhver, både fersk og erfaren. Siste nummer er i så måte en gullgrube for ferske slektsforskere som vil lære mer om faget. Her finner man mange korte, men underholdende slektsartikler som hver for seg setter søkelyset på nyttige kilder og metoder man kan ta i bruk om man sitter fast.

Det er ikke å legge skjul på at foreningen - i redsel for at fokus skulle skifte fra slektsforskning til datafaglige spørsmål - vegret seg unødig lenge for dataalderen og internett. En titt på innholdet på foreningens hjemmesider levner ingen tvil om at skeptikerne tok feil. Også i cyberspace har foreningen ivaretatt de lange tradisjonene om at det er innholdet - representert ved det slektsfaglige - som betyr noe. Hjemmesidene finner man på www.genealogi.no/.

NSF har også tradisjoner for å utgi spesialpublikasjoner. Gjennom årenes løp

har man utgitt *Hvem forsker hva i norsk genealogi*, *Norsk Slektskalender*, *Dødsfall i Norge*, *Den norske hærs offiserer 1628-1814*, *Trondhjems borgerskap 1680-1730*, bare for å nevne noen. I år får medlemmene som gave en bok med avtegninger av de om lag 5000 seglene fra hyllingene i 1591 og 1610. Alle med norske aner vil trolig finne flere av sine forfedres seglmotiver her.

Biblioteket i Akersgata 7 i Oslo (mellom Egertorget og Akershus festning) er foreningens hovedkvarter og samlingsplass. Her kan man stifte bekjentskap med et genealogisk miljø forankret i solide tradisjoner, og få tips av mer erfarne slektsforskere. Dersom man vil gå rundt på egen hånd, er det mye spennende materiale å finne. Biblioteket har en av landets største samlinger av slektsbøker og utrykte slektsmanusskripter. Bygdebøker, kildeutgaver og tidsskrifter hører også med til sortimentet. Dessuten kan man her få kjøpt eldre hefter av NST og *Genealogen* samt forskjellige typer anetavler. Åpningstidene er mandager og torsdager 11-20.

NSF vil i fremtiden bestrebe seg på å forene det beste av foreningens lange tradisjoner med mulighetene den nye tiden gir. Øket grad av medlemskontakt vil inngå i denne politikken. I den anledning vil vi ønske deg hjertelig velkommen dersom du bestemmer deg for et medlemskap i foreningen. Som nytt medlem har du også mulighet til å kaste deg inn i kampen om et ledig sete på foreningens jubileumsseminar *Norsk genealogi gjennom 1000 år*.

Kontakt med NSF kan oppnås på mange måter; enten ved å skrive til Norsk Slektshistorisk Forening, Postboks 59 Sentrum, N-0101 Oslo, ved å besøke biblioteket i Akersgata 7, ved å gå inn på foreningens hjemmesider www.genealogi.no, ved å maile nsf@genealogi.no eller ved å ringe 22 42 22 04.

NORSK GENEALOGI GJENNOM 1000 ÅR

NSFs jubileumsseminar i Oslo lørdag 20. oktober

08:30-09:00: Registrering

09:00-10:30: Else Mundal: Genealogiane i norrøne kjelder. Ideologi og funksjon. Sverre Bagge: Ættesamfunnet - en gammel norrøn arv eller en senmiddelalderlig konstruksjon? Diskusjon

11:00-12:30: Tor R. Weidling: Ætt og klient, slektskaps betydning for karriere i tidlig nytid. Geirr I. Leistad: Genealogi og heraldikk på 16- og 1700-tallet. Antikvarer og samlere i eldre norsk genealogi. (Fra Aspa-tavla til Ole Nysteds norske våpenbok.) Diskusjon

13:30-15:00: Ottar Dahl: Genealogi i norsk historisk forskning. Marit Lucy: Norsk genealogi i USA Diskusjon

15:30-17:00: Tore H. Vigerust: Norsk Slektshistorisk Forenings rolle i norsk genealogi. Lars Løberg: Norsk genealogi i det 21de århundre. Paneldebatt

Deltageravgift: 200 kr. Påmelding til NSF via sekretæren ved henvendelse til nsf@genealogi.no eller

Norsk Slektshistorisk Forening,
Postboks 59 Sentrum
NO-0101 Oslo.

Litt av hvert

Fra Disforum:

JA DE BIBLIOTEKDAMENE DERE.

Må fortelle en liten historie om hjelpsomhet. Jeg har en tippoldefar fra Skaraborg län i Sverige. Jeg hadde ikke hans navn, bare på hans sønn, min oldefar, som bodde i Norge hele livet. På måfå sendte jeg et brev til biblioteket i Skara med de svært få opplysningene jeg hadde.

Etter en uke mottok jeg et meget hyggelig brev tilbake, med navn på min tippoldefar, hustru, alle hans barn og barnebarn, og opplysninger om eneste gjenlevende av disse barnebarna.

Bibliotekaren, som satt på lokalhistorisk avdeling, hadde endog ringt til vedkommendes barnebarn og fått adresse, foto av vedkommende og foto av slektsgården.

Jeg tilskrev vedkommende, som blir min mors tremenning, og presenterte meg. Han skrev tilbake og fortalte at han hadde kjent min oldefar kort tid før oldefar flyttet til Norge. Han hadde mange ganger lurt på hvordan det gikk med min oldefar, men hadde mistet kontakten med ham. Siden har vi utvekslet brev og fotos, til tross for at han er blind og må få andre til å skrive for seg og lese mottatte brev.

Slik hjelpsomhet varmer og imponerer. Jeg jobber selv i det offentlige og må dessverre si at mange har noe å lære av denne bibliotekansatte. Blomster er avsendt.

Nils Erik Østerud

DIS-ROGALAND TAR IT-SPRANGET

Utviklingen går i retning av at informasjon som tidligere ble sendt medlemmer i posten, nå i større grad gjøres tilgjengelig via nettsteder og som epost. Utfordringen er å finne tidspunktet da det er akseptabelt å ta dette spranget fullt ut.

DIS-Rogaland har nå utviklet sitt tilbud til elektronisk kommunikasjon med medlemmene på en slik måte at medlemsblad og annen kommunikasjon via papir er i ferd med å dø ut. Styret i lokallaget mener at medlemmer som ønsker å holde seg oppdatert om hva som foregår i lokallagets dekningsområde, nå har et bedre tilbud enn tidligere via lokallagets nettsted og epost.

Sakset fra DIS-Nord-Trøndelags hjemmeside:

SAMARBEID MELLOM HISTORIELAGET OG DIS I TRØNDELAG

Nord-Trøndelag Historielag (NTH) og DIS-Nord-Trøndelag (DIS-NT) har inngått en samarbeidsavtale om slektshistorisk virksomhet, som vil bety at NTH legger ned sitt slektshistoriske utvalg, og at DIS-NT viderefører det verdifulle arbeidet som slektsutvalget har utført. Et medlem av styret i NTH er nå valgt inn i styret i DIS-NT, og dette vil gi oss muligheter til et bedre samarbeid med alle Historielagene i Nord-Trøndelag. Styret er glad for denne avtalen, og jeg håper at vi kan arbeide og utvikle et felles samarbeid som styrker slektsforskningen og bruk av de muligheter som data gir oss i slektsarbeide.

Vi har store utfordringer når det gjelder kilderegistrering av kirkebøker og skifter i hele Nord-Trøndelag. Jeg håper at vi kan komme i gang med dette i de kommuner som ennå ikke har begynt. DIS-Norge har inngått en avtale med Riksarkivaren om dataregistrering og formidling av norsk kirkeboksmateriale. I korthet går dette ut på at statsarkivene vil sende gratis papirkopier av kirkebøkene for bruk til registreringen.

Jeg håper at våre medlemmer som ennå ikke har begynt med kilderegistrering, og som er interessert i å komme i gang, vil kontakte undertegnede som vil bidra til å komme i gang.

Karle Jensvik, leder DIS- Troms

Ved omleggingen av medlemsordningen i DIS-Norge i begynnelsen av 2001 fikk DIS-Rogaland en betydelig økning av antall medlemmer med tilknytning til lokallaget. Med rundt 500 medlemmer og økte portoutgifter er utsendelse av medlemsblad blitt en betydelig utgiftspost for lokallaget. I tillegg kreves det ressurser til å lage et medlemsblad samtidig som kravene til å ha oppdatert informasjon lett tilgjengelig stadig blir høyere.

DIS-Rogaland har derfor lagt opp til et aktivt nettsted <http://www.disnorge.no/rogaland/> som kontinuerlig oppdateres med foreningsaktiviteter og slektsforskningsrelevant for Rogaland. Interessen for dette nettstedet er

SLEKTS- OG LOKALHISTORISK FORENING I TROMSØ

Slekts- og lokalhistorisk forening i Tromsø og DIS-Troms har innledet et samarbeid der vi kan utfylle hverandre i slektsforskningsarbeidet.

"Yggdrasil" er medlemsbladet til foreningen og kommer ut 3 - 4 ganger årlig, og inneholder pr. år til sammen over 100 sider med slektsstoff.

Ellers har foreningen møte 4 - 5 ganger pr. år, hvor vi tar opp emner i forbindelse med slekts- og lokalhistorie. På disse møtene har vi også uformelle samtaler om slekt, og kaffekos.

Årskontingenten er kr. 150,00. Dersom du er interessert i å bli medlem, kan du betale inn kontingent for år 2001 til:

Slekts- og lokalhistorisk forening, Stalheimv. 10, 9012 Tromsø. - Bankgiro: 0530.58.35384.

Dersom du ønsker mer informasjon kan du ta kontakt med undertegnede:

Odd Johnsen, Skogåsv. 21, 9011 Tromsø.

stadig økende og ble kåret til ukens vinner av Smart Agora og NRK Rogalands netTOPPEN i januar i år. Dette resulterte bl.a. i et intervju med DIS-Rogaland nettansvarlig Ket Henriksen på NRK Rogaland sin sending. Intervjuet kan du selv høre på nettstedet <http://www.smartagora.no/>.

I tillegg til et meget aktivt nettsted sender lokallaget ut en epost hver måned med opplysninger om foreningens aktiviteter. For at dette skal kunne bli et enda bedre tilbud er vi avhengig av at flest mulig av medlemmene med tilknytning til lokallaget informerer DIS-Rogaland om sin epost-adresse.

Vidar Øverlie DIS-Rogaland

Folketellinger

Norunn Klettum, har drevet med slektsforskning i 30 år, lærer med sosial pedagogikk. Har de siste 10 årene jobbet i voksenopplæring. Leder for mormonerslektsenteret i Oslo.

En oversikt over folketellinger i Norge

1664-66

"Titus Bulches manntall" (Sogneprestens manntall) og "Fogdenes manntall". Disse inneholder navn, alder og bosted på alle menn over 12 år, som bor på gården. De er sortert etter bosted. Disse tellingene står i Riksarkivet i Oslo

1701

I dette året var det en landsomfattende telling av menn, men store deler av tellingen er gått tapt. Den inneholder alle mannkjønn med navn og alder. Gutter under ett år er ofte utelatt. Det som er bevart, er ganske lett å lese. Tellingene er ordnet etter bosted. Det finnes et register over hva som fremdeles er bevart og som er oppbevart på Riksarkivet. Denne tellingen er kopiert og står i lesesalen på Riksarkivet i Oslo.

1762- 1767

Ekstraskatten er en fin personalhistorisk kilde, i realiteten en "folketelling", for alle personer over 12 år, både skattepliktige og fattige som ble fritatt for skatten er med. Manntallet har faste rubrikker for hver gård, antall bruk, antall barn, tjenestefolk og andre som bor på gården. Sammenligner vi listene for 1762 og 67, ser vi litt om utviklingen som dødsfall og barn som har blitt 12 år, skattepliktig alder. "Ekstraskattlisten" kan brukes som kontroll av kirkeboka og av slektskap. Dette arkivet finnes på Riksarkivet i Oslo.

1801

Dette er den første tellingen som omfatter alle personer i landet med navnelister. Her er det tatt med hele familien med bosted, navn, alder, yrke, om de er gift eller ugift. Det er også gjort anmerkning om noen av ektefellene har vært gift tidligere. Denne tellingen er DATA-behandlet og er svært lett å bruke. Det er laget både fornavn og etternavnsregister. Den originale tellingen er sortert etter bosted og står kopiert på lesesalen i Riksarkivet i Oslo. Nå er den også å finne på Internett under Digitalarkivet og er der søkbar på alle data.

1815-1825-1835-1845-1855

Det ble i disse årene foretatt tellinger, men det er svært få med navnelister. Fra alle tellingene eksisterer det bare 198 navnelister. Det finnes i Riksarkivet i Oslo en oversikt over hvilke områder og hvilke år disse navnelistene er fra. Tellingene er oppbevart i Riksarkivet i Oslo.

1865

I dette året ble det foretatt en landsomfattende folketelling. Den gir opplysning om bosted, navn, fødselsår, fødested, religiøs tro, yrke, sivil status. I tillegg til personopplysninger er det også tatt med opplysninger om dyrehold, avling og dyrkbar jord. Den er sortert etter bosted. Tellingene er oppbevart i Riksarkivet i Oslo, men den er filmet, og filmene er nok å finne på de fleste

statsarkiver. I tillegg er også denne tellingen tilgjengelig på Internett under Digitalarkivet.

1870

Dette året var det en "bytelling". Det vil si at det ble foretatt tellinger i alle byer i Norge. Det er tatt med bosted, navn, yrke, sivil status, fødselsår, fødested og i hvilket sogn fødestedet lå. Denne tellingen er oppbevart i Riksarkivet i Oslo.

1875

Dette var en landsomfattende folketelling som inneholder bosted, navn, fødselsår, fødested, yrke, privat status og religiøs tro. Denne tellingen er oppbevart rundt i de forskjellige statsarkiv i Norge. For Kristiania er tellingen DATA-behandlet og finnes på microfiche-kort og har et sortert register både for fornavn og etternavn. Den står i lesesalen på Statsarkivet i Oslo. Noe av denne tellingen er lagt ut på Internett under Registreringssentralen for Historiske Data (RHD)

1885

Dette var en "bytelling" og ble foretatt i alle byer i Norge. Den gir opplysning om bosted, navn, fødselsår, fødested, privat status, yrke og lignende. Denne tellingen oppbevares i Riksarkivet i Oslo.

1891

Dette er en landsomfattende telling. Her har alle personer i landet blitt ført

opp på en "Personseddel". Disse er så ordnet i familier; "Huslister". Personsedlene hadde 15 spørsmål som skulle svares på. Dette ga meget gode personopplysninger. Tellingene oppbevares i Riksarkivet i Oslo

1900

Dette var en landsomfattende telling. Denne gir opplysning om bosted, navn, fødselsår, fødested, sivil status, tro. Denne tellingen oppbevares i Statsarkivene. Den er nå lagt ut på Internett under Digitalarkivet.

1910

Denne tellingen er fortsatt sperret for innsyn og blir det til 2010. Trenger du opplysninger fra denne tellingen, må du gi Riksarkivet en skriftlig søknad på de opplysningene du trenger om din familie.

ITILLEGG

- Undersøk alltid om by- eller kommunearkivet for det distriktet du leter i, har lokale folketellinger. Byarkivet i Oslo følger alle familier hvert år fra ca 1897 og fram til i dag. De tellingene har 60 års sperring

Folketellingene som er tilgjengelige, er gode kilder for opplysninger i forbindelse med slektsforskning. Hvis en har den nøyaktige adressen eller gården, er det bare "å slå opp" i arkivene. Ofte vet en bare området hvor den eller de en søker bodde, og da kan det ta sin tid å lete opp familien. Til gjengjeld kan få med deg mange andre opplysninger, andre slektninger, størrelsen på familiene, levealder osv.

Angående det som ligger på Internett, er forholdene annerledes. der kan du søke på mange forskjellige kriterier og

bruke det du vet. Du kan lete på fornavn, patronym (farens navn + sen) eller gård.

Til slutt vil jeg nevne at de stedlige Folkeregistrene også kan gi opplysninger om dødsdato, fødested og lignende. Men spør bare om en ting, for ellers risikerer du bare at de svarer at de er ikke pliktige til å gi opplysninger når det dreier seg om slektsforskning. Du bør være i nær familie med den du ønsker opplysning om. Folkeregisteret i Oslo skal snart oversende arkivene sine til Riksarkivet i Oslo.

Det er mulig at det da blir litt lettere å få opplysninger fra dem da.

PRAKTISKE FORSLAG OM HVORDAN BRUKE OG ALTERNATIVE MELLOM DE KILDER SOM HAR BLITT BEHANDLET; ELDRE SOM LEVER, KIRKEBØKER OG FOLKETELLINGER, OG LITT OM BYGDEBØKER.

Når du vil gå bakover i slekten og spørre etter dine aner, bør du først snakke med de eldste i familien. Hva vet de om dine besteforeldre og oldeforeldre? Hvor ble de født og omtrent når? Hva forteller gamle bilder og fotoalbum?

Når du her har fått tak i noen tråder, kan du begynne på neste fase og gå til kildene. Disse er først og fremst tre: kirkebøker - folketellinger - bygdebøker. Hvis det er skrevet en bygdebok om den bygda anen din er født, ville jeg begynne her. En bygdebok kan du bestille fra nærmeste folkebibliotek.

Her kan du lete videre på gårder. Er du heldig, kan du spore opp mange linjer i

bygdeboka. Selv har jeg kunnet gå et par århundrer tilbake i min slekt i tre bygdebøker, kunnet trekke opp familie-sammenhenger og lese om forholdene de levde under.

Så begynner neste fase, tredje fase for deg som har kunnet bygge på en bygdebok, annen fase for de som ikke er så heldige. Dette gjelder f. eks. mange som har slekt fra byene og mange som har slekt i kommuner som ikke har gitt ut noen bygdebok. Vi må finne anene våre i folketellinger eller kirkebøker, ev. se om det som står i bygdeboka, er riktig gjengitt. Ofte vil vi se at mange av opplysningene i bygdeboka ikke er riktige.

FOLKETELLINGER

Du kan f. eks. begynne med folketellingen for 1900. Den er ordnet etter kommuner, og du kan søke på person eller gård. Utskrevet eller på Internett.

Her vil du kunne finne besteforeldre og oldeforeldre, kanskje tippoldeforeldre med fødselsår og fødested, yrke og familieforhold, ektefelle, eventuelle barn, statsborgerskap og trossamfunn. Denne folketellingen oppbevares i statsarkivene, men er også mikrofilmet, men kan også finnes på Internett, men den siste har noen huller. At du ikke finner din ane der, behøver ikke å bety at vedkommende ikke finnes.

Med opplysninger om fødselsår og fødested kan du gå videre i kirkeboken for det herredet der anen din ble født. Går du tilbake fra 1900, kan du gå til folketellingen for 1891, som bare finnes på Riksarkivet, og folketellingen for 1875, som også finnes i statsarkivene.

Men det kan hende at du i første omgang kan gå helt tilbake til folketellingen

for 1865, som oppbevares på Riksarkivet, men også er mikrofilmet, slik at du kan også finne den på statsarkivene. Tellingene ble ført opp gård for gård på landet, hus for hus i byene. Husmannsplasser står under hovedbruket. Dette er den første folketellingen som gir opplysning om personenes fødested og alder. Dermed har vi muligheter til å gå videre i kirkeboken for prestegjeldet for å finne personenes dåp. Vi må da huske at angivelsen av alder svært ofte er svært unøyaktig slik at vi kan komme til å gå gjennom oppgaven over døpte i kirkeboken i flere år før vi finner anen.

HVORDAN SKAL VI GÅ VIDERE?

For landsbygda kan vi hoppe tilbake til den eldre folketellingen for 1801 og prøve oss fram på de gårdene der vi har aner som bodde i 1865. Vi kan notere ned familiene som bodde på gårdene i 1801. Så går vi gjennom kirkeboken for prestegjeldet under overskriften "Døpte" for å finne barna til ekteparene på gården for å se om vi kan finne en lenke mellom personene på gården i 1801 og 1865. Vi ser også i kirkeboken under "Copulationer" (Vielser) når ungdommen gifter seg. Det blir som å sprengte en tunnel fra to sider for at gangene skal møtes inne i fjellet. I hovedsak var bondeslektene stabile og varige på gårdene, slik at sjansen for høy treffprosent er stor.

For byene er saken vanskeligere. Vi kan først se på alle personene som var mer enn 65 år i 1865, gå tilbake til folketellingen for 1801 og se om vi kan finne dem der. 1801 tellingen er både mikrofilmet og digitalisert på Internett. Her kan du søke etter personen på herred, gård, fornavn og etternavn. Den er derfor svært lett å bruke.

For de yngre personene er du overlatt til kirkeboken. Folketellingen for 1865 gir fødested og en omtrentlig alder. Du må søke i kirkeboken for å finne når personene ble døpt og notere ned farens eller foreldrenes navn der begge navn er oppgitt. Hvis bare farens navn står, vil faddernes navn ofte omfatte medlemmer av morens slekt. Her gjelder det å holde tunga rett i munnen, siden mange fornavn og patronym går igjen, slik at det er lett å bli ledet i gal retning.

Folketellingen 1801 er den første folketelling, i den forstand at både kvinner og menn ble telt opp. Før denne ble det telt opp manntall både i 1701 og 1664-66, dvs. at bare menn og gutter ble telt.

Midt på 1700-tallet ble det imidlertid gjort en opptelling av hele befolkningen over 12 år, i anledning innkreving av nye skatter til staten, den såkalte ekstraskatten 1662-67. Den gir oversikt over alle beboerne på gårder og husmannsplasser på landet og i hus i byene. Den gir bare oversikt over personene i kategoriene: bruker, barn, tjenestefolk, husmenn og innerster og deres ektefeller. For noen herreder gir den også oversikt over fattigfolk som er utplassert på gården. For hvert år ble det også ført avgangs- og tilgangslistene, som viser hvem som har flyttet eller dødd eller er blitt 12 år i løpet av året. Dette er derfor en viktig personalhistorisk kilde. I en periode hvor patronym var vanlig etternavn, kan ekstraskatten gi informasjon om familiesammenheng, for eksempel hvilken Christen som i sin alderdom bor sammen med sin sønn Christensen eller datter Christensdatter. For noen herreder gir listene også oversikt over hvor mye skatt hver enkelt gård skulle betale.

MANNTALLET 1664-66

Dette manntallet er gjort med separate lister, to gjort av sogneprestene og en av fogdene, byene og Finnmark er unnatt. Gårdene er oppført med navn, antall brukere og skyld. Noen av mennene er oppført med patronym, andre bare med fornavn og gårdsnavn. Her må vi sammenligne manntallene, forskjeller og likheter.

Felles for manntallene og folketellingene er at personene står oppført med alder. Sognepresten har gjort manntallet både 1664 og 1666 og kan ha ført opp samme alder, og aldersangivelsene i 1664-66 stemmer ofte ikke med oppgavene i manntallet 1701. Vi må føre opp de ulike opplysningene, ikke bare én opplysning og sløyfe alternativene.

Manntallene og folketellingene gir et tverrsnitt av befolkningen på ett bestemt tidspunkt. Styrken er at vi får et bilde av familiene, med barn og ofte besteforeldre, vi får gårdbrukere, husmenn og tjenestefolk. Derfor gir tellingene et helt annet innblikk i slekten enn kirkebøkene.

MANNTALLET 1701

Dette manntallet omfatter alt mannkjønn, men gutter under ett år ofte utelett. Mennene er ordnet etter sosiale grupper, bønder, husmenn og arbeidere. De står oppført med sønner og tjenestefolk, alle oppført med alderen. Dermed får vi også vite om gårder og husmannsplasser, og en indikasjon på størrelsen, ut fra antall husmenn og tjenestefolk. Enker med sønner og mannlige tjenestefolk står ofte oppført enke etter en navngitt mann.

[illegible]

KIRKEBØKENE

Kirkebøkene gir mer et innblikk i enkeltpersonenes skjebne med dåp, konfirmasjon, vielse og begravelse. Her får vi kontrollert aldersbestemmelsene i tellingene, vi ser hvilke personer som danner det foreldrepar vi har sett i folketellingene.

I oppgaven over dåp står alltid farens navn, mens morens navn kan være utelatt. Ved en dåpsinformasjon kan det være viktig å gå bakover for å se hvem faren hadde giftet seg med. Faddernes navn gir ofte indikasjon på morens slekt. Jeg har hatt to menn med samme fornavn og patronym som fikk mange

barn samtidig. Navnet til mange av fadderne gjorde likevel at jeg kunne være sikker på hvilke barn som var søsken. Senere kunne dette bekreftes når disse fikk barn selv og valgte faddere til dåpen. Verdien av fadderoppgavene er nettopp å finne slektssammenhenger. Når en far med patronymet Larsen flere ganger har en Larsdatter med ekte-mann som faddere til sine barn, er sannsynligheten stor for at de er søsken.

Listene over konfirmanter kan ha særlig betydning der vi ikke kan finne barnets dåp eller skal fastslå hvor gammel en person er. Aldersoppgaven ved begra-

velser er nemlig også ofte mangelfull. Omtalen av en kvinne i listen over begravede kan fortelle hvor vi kan finne ektemannen: Lars Hansens "quinde" eller hustru - da lever ektemannen fremdeles, ellers ville presten ha skrevet Lars Hansens enke.

Ett problem med kirkebøkene er de mange mangler.Vi kan ha en konfirmant med aldersangivelse, men uten at vi finner vedkommende blant døpte 14-18 år tidligere.Vi kan ha en kvinne som "introduseres" i kirken etter en fødsel, men uten å finne barnet blant de døpte. Likevel er kirkebøkene en fin kilde, men kan ikke brukes ukritisk. Oppgavene vi finner om en person, både fødselsår (gjennom aldersangivelsen) og navn, varierer og skrives forskjellig. Derfor må opplysningene i kirkebok, folketelling og skattemanntall sammenlignes, og alle variantene i kildene må føres opp.

RHD

Registreringssentral for historiske data (RHD) har digitalisert oppgavene over dåp, konfirmasjoner, vielser og begravelser for perioden 1727-1766 for en del kommuner. Har du aner i en av disse kommunene, kan du slå opp i registret bak på fornavn og etternavn til personen selv, far, mor og forsørger. Her kan vi lett følge hvor mange barn et ektepar fikk, hvor mange som vokste opp, følge endringene i fødsler, dødelighet osv. Du ser hvilke muligheter slektsforskeren ville ha hatt om kirkebøker generelt hadde vært digitalisert.

Neste gang: Skifter

Data

GedCom export fra Familiearkiv 97

Start programmet på vanlig måte, klikk så på knappen med teksten system i øverste venstre hjørne av skjermen.

Da får du opp en meny hvor valg nr. 2 er Gedcom... klikk på denne linjen og du får opp denne dialogboksen:

Pass på at det er merket av i Eksporter til GedCom fil og klikk på Neste>>

Pass nå på å rette navnet på filen fra Export.ged til "ditt medlemsnummer i dis".ged

Hvis du klikker på hent..., får du se hvor det blir lagret, vanlig vis i den katalogen hvor du har Familiearkiv 97

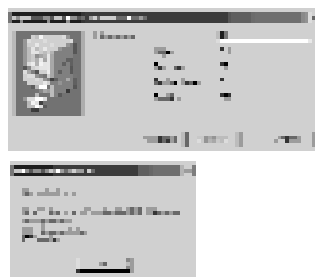
Neste steg er å velge hva man skal lage GedCom av, jeg pleier å velge alle personer og klikk på Neste>>

Klikk så på fullfør, vanskeligere var det ikke.

Her ser du prosessen er i gang med eksporten, har du mange personer i databasen, er det bare å ta en kaffekopp mens pc'en arbeider.

Vips her er det bare å klikke på ok så er det ferdig

Det som står igjen nå, er å komprimere filen med for eksempel Winzip. Det er også beskrevet her på webben.

Så kopierer du filen til en diskett eller sender den som vedlegg til en E-post til din distreff fadder.

Hilsen
Vidar Holum, Dis-Oslo/Akershus

Leserbrev 1

Hei! Som nytt medlem har jeg fått Slekt og Data 1/2001. Der har Siri Risset en fin artikkel om .Zip-filer, og bruken av WinZip. Jeg vil gjerne fortelle at jeg verken bruker eget pakkeprogram, eller Windows Utforsker! I mange år har jeg brukt Windows Commander. Det er en flott filbehandler som er mer oversiktlig enn utforskeren. I tillegg til mye "rart" jeg ikke bruker, pakker den, og pakker ut bl.a. zip-filer. Den deler også en fil på flere disketter. Programmet er shareware, og jeg betalte i sin tid 35 Sveitserfranc. Det kan bl.a. installeres med norsk tekst i menyer. Adressen: <http://www.ghisler.com>
Mvh. Harry Utgård

Leserbrev 2

BRUK AV WINZIP

Siri Risset har i siste "Slekt og Data" en artikkel om bruken av programmet WinZip, og avslutter med å si bl.a.: "WinZip har mange funksjoner, men i denne omgang har jeg kun tatt det enkleste ..."

Det enkleste? Hvis man ikke trenger noen av de mer avanserte funksjonene, hvorfor åpne programmet i det hele tatt?

Slik pleier jeg å gjøre det:

PAKKING: Høyreklikk på filen (la oss si den heter eksempel.doc) og velg fra menyen som kommer opp: Add to eksempel.zip

UTPAKKING: Høyreklikk på filen, dra den til ønsket katalog, f.eks. en diskettstasjon og velg: Extract to folder A:\

Det var det hele, du får gjort det du vanligvis trenger uten å se et eneste programvindu.

Hilsen
Ove Fosså

Hvem eier (slekts)historien?

På disse sidene fører vi videre noe av debatten som har foregått på DISforum siden siste nummer av Slegt og Data kom ut. Hvilket tema vi velger er tilfeldig, og det samme er vinklingen.

I en ordveksling nylig på Internett om hvordan man skal lage en slektsbok, nevnte en av deltakerne at det var "valgfritt" om en ville bruke fet skrift i en personomtale i slektsboka, for eksempel ved navnet på ektefellen, ektefellens foreldre, deres barn og lignende. Det er klart at han har rett. På samme måte er det valgfritt om en vil nevne faddere, konfirmasjon, datoer for dåp og begravelse, hvilken kirke høytidene fant sted i, omfanget av personomtale utover de klare data, om en vil ha med en historisk eller lokalhistorisk ramme, hvordan en vil plassere kildehenvisninger, om en vil skrive en anebok eller en slektsbok med eller uten "sidegrener", dvs. gjennom kvinneledd, eller hvordan den ferdige slektshistorien skal se ut. Ingen av oss slektsforskere forvalter en fasit for den perfekte slektsbok eller anebok.

På et seminar i vitenskapsteori i mars på Universitetet i Oslo tok professor i historie Ole Jørgen Benedictow opp spørsmålet "Hvem eier historien?". Hans personlige erfaring med spørsmålet var knyttet til en lærebok han hadde skrevet for den videregående skolen, utgitt i 1995. Her hadde han redegjort for at spanjolene ikke kom bare som erobrere til Mellom-Amerika, men at flere indianske stammer oppfattet dem som frigjørere fra aztekernes brutale terror. Benedictow sto på faglig sterk grunn, men ble utsatt for sterke angrep. Det var ikke politisk korrekt å svartmale de innfødte og vaske bort litt av

svartmalingen av spanjolene. Hans generelle svar var at den skrevne historien for allmennheten må være faglig korrekt, saklig og logisk riktig. Vektleggingen, utvalget av stoff, personer og hendinger skaper hele tiden et problem innenfor de vanligvis strenge rammer en har.

Det spørsmålet som skaper størst uenighet mellom slektsforskerne, er kildehenvisningene. Vi arbeider innenfor en historisk disiplin, så la oss se på hvordan historikerne presenterer sitt stoff. Forskningsarbeidet, enten det er en hovedoppgave eller en doktoravhandling, inneholder et less av kildehenvisninger i form av fotnoter på hver side, eller sluttnoter etter hvert kapittel eller henvisninger i selve teksten. I tillegg kommer en fyldig litteraturliste. Skriver den samme personen et populærvitenskapelig arbeid, endres både språk og noteapparat. Resultatet kan bli som i Oslo bys historie med sluttnoter til hvert kapittel bakerst i boka. Eller det kan bli som i Aschehougs og Cappelens norgeshistorier, ikke noe noteapparat i det hele tatt, men med fyldig litteraturliste til hvert hovedkapittel. Skriver den samme universitetslærer en lærebok for den videregående skole, endres igjen språket, og noteapparatet forsvinner helt. Men kravet er hele tiden det samme om at stoffet skal være faglig korrekt, saklig, objektivt og logisk holdbart.

Hva er årsakene til forskjellene? For det første målgruppen, hvem historikeren skriver for. For det andre formålet med arbeidet, en populær redegjørelse for forskningsfronten i dag, eller en presentasjon av ny forskning, der det i større grad er viktig å belegge hva en påstand bygger på, hvorfor en påstand er gyldig. En vitenskapelig avhandling uten noteapparat ville være like utenkelig som en populær framstilling eller en lærebok med mange fotnoter. Men forfatteren kunne være den samme.

En slektsforsker har samme dilemma som historikeren. Men i tillegg kommer et nytt forhold: Personomtalen er ofte så korte, på 3-10 linjer, så avstanden mellom opplysningen og en kildehenvisning til slutt blir veldig kort. Hvert oppslag i en slektsbok er dessuten på forhånd splittet opp i mange personomtaler, og fotnoter vil gjøre synsinntrykket enda mer rotet.

Men igjen, hver slektsforsker står helt fritt. På noen av spørsmålene som jeg nevner i første avsnitt, har jeg et svar som passer meg, men jeg kan like lite som andre slektsforskere sette opp en standard som skal gjelde for alle. Men debatten er verdifull selv om den ikke kan ende i en felles standard. Den kan avklare spørsmålene for hver enkelt av oss og skape bedre slektsbøker og anebøker, selv om de blir forskjellige.

av Finn Holden

NYE BØKER

MIDT I BLINKEN FOR DEN NYSGJERRIGE SLEKTSFORSKER

Veka, Olav

Norsk etternavnleksikon: norske slektsnamn - utbreiing, tyding og opphav. Det norske samlaget, 2000. - 501 s. - ISBN 82-521-5432-8

Ikke lenger helt ukjent for de fleste, kanskje, men spesielt aktuell i lys av forslag til ny navnelov, er dette nye etternavnleksikonet som Samlaget ga ut i fjor. Som slektsforsker skal man ikke holde på lenge før de første spørsmålene melder seg, for eksempel om opphavet til ulike slektsnavn man støter på, om regional tilknytning, og om hvor mange som bærer navnet i dag.

Dette oppslagsverket presenterer 25.000 etternavn, med opplysninger om antall bærere i hele landet, fordeling av disse på fylke (de to fylkene med flest navnebærere), eldre skriftform av gårdsnavn, og eldre skrivemåte mest lik etternavnet.

Utvalget bygger på et utvalg av de ca 104.000 navnene som var registrert i folkeregisteret 1.2.1993 - tallene på bærere og geografisk utbredelse er derfor også fra dette året. Ikke alle slektsnavn er med - grensen er satt ved navn med 25 eller flere bærere, men denne begrensningen er praktisert romslig. Det er verd å merke seg at leksikonet dekker alle etternavn i Norge med 25 bærere eller flere, uavhengig av om navnet har norsk eller utenlandsk opprinnelse. Slektsnavn fra bl.a. Vietnam, Pakistan, Irak og Tyrkia er derfor med (eks.: Singli, Li, Nguyen), men på grunn av manglende kilder har det ikke vært mulig å finne forklaringer på alle navnene. Utvalget har ellers noen mindre begrensninger, som vil gå fram av innledningen.

Leksikonet inneholder også en grei, men nokså kortfattet innføring i historikk og lovverk for norske slektsnavn. Egne artikler om nordsamiske, sørsa-

miske, finske, danske og svenske slektsnavn gir også greie innføringer for disse navnetradisjonene.

Hvilken nytte kan jeg ha av denne boken i forbindelse med slektsforskning? Bortsett fra å stille nysgjerrigheten min når det gjelder hvor mange som bærer et slektsnavn i nyere tid, kan jeg få tips til i hvilket fylke jeg skal lete for å finne forfedre med dette slektsnavnet. Jeg kan få tips om utenlandske aner (eks: navnet Ruge - hvor det oppgis "Også i dansk og svensk. Slektsnavn frå Rostock til Noreg med Hartvig Ruge, død 1697"). Jeg kan finne henvisninger til ulike skrivemåter for et slektsnavn - godt å ha med seg når man leter i kildene.

Det jeg derimot ikke finner der, er personopplysninger om bærere av navnet, verken nålevende eller døde, med noen få unntak (eks: navnet Savio - hvor det står "Særleg kjent frå samisk, m.a. kunstnaren Johan Savio 1902-1938" - en av de få feilene jeg fant forresten, kunstneren het John, ikke Johan). Det henvises heller ikke generelt til gårdsnavn - der skrivemåten har blitt forskjellig for gårds- og slektsnavn, blir gårdsnavnet nevnt kun som opphav til slektsnavnet, gjerne med eldre navneform.

Den største begrensningen ligger i at navn med færre enn 25 bærere - og utdødde slektsnavn - ikke er med. Vi får bære over med det - med et slikt ambisjonsnivå ville vi ikke hatt et nett, lite håndholdt leksikon tilgjengelig. Vi ville i stedet trødles gått og ventet på fullførelsen av et verk på godt over 4 bind, avhengig av hvor mange av de historiske navnene som også skulle med.

For oppdaterte tall på antall bærere av slektsnavn, også for de med færre enn 25 bærere, må jeg gå til Statistisk sentralbyrås nett-tjeneste: www.ssb.no/navn

Tone Moseid

NYTTIG BOK OM KILDER OG KILDEKRITIKK

Mills, Elizabeth Shown

Evidence! : citation & analysis for the family historian / by Elizabeth Shown Mills. - Baltimore, Genealogical publishing company, 1997. - 124 p. - ISBN 0-8063-1543-1

Til tross for at denne boken ikke lenger er helt ny, er temaet den tar opp, like dagsaktuelt: viktigheten av å registrere kilder når man driver med slektsforskning, kildekritikk - og hvordan man praktisk setter opp kildehenvisninger. Dette er en av to etter hvert generelt anerkjente standarder innen slektsforskermiljøet i USA - den andre er "Cite your sources" av Richard Lackey. Uten å ha noen førstehånds kjennskap til denne siste publikasjonen kan jeg ikke gi meg inn på noen sammenlikning, men nøyer meg med å si noe om hva Mills' bok har å gi.

Boka innledes med hovedreglene for sitering av kilder. Tretten hovedregler gjennomgås, alt fra at enhver påstand som ikke er allment kjent, må dokumenteres, til det faktum at det å sitere en kilde ikke er det endelige målet, men å strebe etter den best mulige kilde å sitere.

Neste del av boka tar for seg grunnleggende regler for kildekritikk. Også her er det satt opp tretten hovedregler. Ingen vil kunne ha særlige motargu-

NYE BØKER

menter mot påstanden om at vi må vektlegge kvaliteten på de kildene vi bruker, framfor kvantiteten av kilder vi kan knytte til en påstand. At opphavet til kilden vil ha noe å si for troverdigheten, sammen med avstanden i tid mellom hendelsen og kilden vi har tilgang til, er også allment kjente regler innen kildekritikk. At alle tilgjengelige kilder bør benyttes, er derimot ikke så innlysende innen slektsforskermiljøet i Norge? Som Mills selv skriver: "En troverdig analyse kan ikke bygges på et ufullstendig bevisgrunnlag. Enhver uutforsket relevant kilde er en udetonert bombe som bare venter på å sprenges i stykker våre for tidlig framsatte teorier." (fritt oversatt).

For selv om denne boken inneholder jevnt over udiskutable påstander og bunnsolide retningslinjer, er kanskje det viktigste man oppnår ved å lese denne boken, en økt bevissthet rundt bruk av kilder og kildekritikk.

Del to inneholder en oversikt over foreslåtte formater for både fotnoter / kildehenvisninger og bibliografiske oversikter, for de ulike materialtypene som er aktuelle innen slektsforskning. Boken har som mål å minske forvirringen rundt dette med kilder og kildehenvisninger, og gi enkle retningslinjer for nybegynneren samtidig som den erfarne slektsforsker skal kunne finne svar på sine spørsmål. Dette oppnås langt på vei. Dette er en oversiktlig og god bok som først og fremst vil øke bevisstheten rundt temaet kilder og kildehenvisninger innen slektsforskning. Miljøet her i Norge ville hatt glede og nytte av en norsk oversettelse av denne boka.

Tone Moseid

TALLENES FORTELLINGER

Samfunnsspeilet 1/2001

Statistisk sentralbyrå har i år eksistert som en selvstendig, offentlig institusjon i 125 år. I den anledning viser Byråets tidsskrift Samfunnsspeilet i et nummer på 200 sider hvordan statistikk har definert og beskrevet sosiale forløp og økonomiske begivenheter siden Byrådet ble grunnlagt. Intensjonen har vært at kapitlene skal bidra til forståelse av hvordan samfunnet er og har vært. Også før 1876 har det vært utgitt viktig offentlig statistikk. Alle slektsforskere og lokalhistorikere har hatt nytte av folketellingene og amtmennenes femårsberetninger, de siste fra slutten av 1820-årene.

I vanlig språkbruk er statistikk fakta og fakta udiskutable kjensgjerninger. Mange slektsforskere kan tenke at statistiske tabeller ikke er til mye nytte til omtalen av personer i en slektshistorie. Men kapitlene i Tallenes fortellinger viser at statistikk ofte "fryser fast en sosial relasjon og antyder samtidig hvilke normer som gjaldt i samfunnet" (forordet). Her er statistikken satt inn i en historisk sammenheng, slik at tallene begynner å fortelle.

Utvalget av kapitler er meget mangslungent og spenner fra utvandring, over barnearbeid i industrien og lønninger og arbeidsforhold for hushjelpere til skipsforlis og industrisyssetning gjennom 150 år og Oslo i tall gjennom 200 år. Mange vil også finne verdifullt stoff i kapitlene om tømmerfløting og livet i Lofoten i vintermånedene.

Artiklene er en blanding av tekst og statistikk, som belyser viktige sider ved norsk samfunnsliv. Et eksempel: Et diagram over folkemengdens bevegelse i tidsrommet 1735-2000 har med tekster om fødselstall, dødeligheten og utvandring-innvandring. Om bølgene står det: "Bølgene som fødselsraten tegner fra 1735 til 1870 ble først beskrevet av

Eilert Sundt i 1855, som mente at et stort foreldrekull ga et stort barnekull, og at et lite foreldrekull etter 30 år ville gi et lite barnekull. Hva hadde skapt bølgen? Sundt hadde ikke materiale til å tidsbestemme begynnelsen. Nye undersøkelser av manntallene fra 1660-årene viser at forholdet mellom aldersgruppene da var regelmessig. Det gjør det rimelig å anta at forstyrrelsen skjedde mellom 1660 og 1735, og det holdes for sannsynlig at svært lave fødselstall i 1690-årene var starten. Bølgedalen gjentok seg deretter i 1720, 1750, 1780, 1810, 1840 og 1870 og ble først motvirket og glattet ut etter nær 200 år av utvandringen til Amerika." (Skulle jeg ha brukt dette sitatet i en slektshistorie, ville jeg ha gått til en norgeshistorie for å finne ut årsaken til at fødselstallene i 1690-årene var særlig lave.)

Alle slektsforskerne som er opptatt av sine slektninger i USA, vil kunne finne stoff om utvandringens historie i kapitlet Matrosene rømmer - Utvandring 1821 - 1917.

Artiklene er fylt med interessante sitater og med litteraturhenvisninger til slutt i kapitlet. Til sammen gir artiklene interessante innblikk i viktige sider ved norsk historie.

Finn Holden

DIS 2001

DIS-arrangement 2001

JUNI

✳ Tirsdag 5. ukjent sted, kl 18.30. DIS-Vest-Agder arrangerer 5-årsjubileum Tema: DIS-Vest-Agder fyller 5 år og vi feirer dette med en lokalhistorisk opplevelse.

✳ Onsdag 6. Husnes. Rødtunet, kl 19.30. DIS-Hordaland ved lokalgruppe DIS?Kvinnherad avholder medlemsmøte Tema: Møte på Rødtunet

✳ Torsdag 7. Løp. Løp gamle Hovedgård, kl 18.00. DIS-Salten slektshistorielag arrangerer lokalhistorisk arrangement Foredragsholder: Hans Nordhus. Tema: Lokalhistorisk utflukt til Løp gamle Hovedgård, Løp, ...med nogo attåt

✳ Onsdag 20. Bergen. Støpeskjeen, Fabrikkgaten 6, kl 19.00. DIS-Hordaland avholder medlemsmøte Foredragsholder: Fylkesarkivar Egil Nysæther. Tema: Fylkesarkivet med tilliggende herligheter

AUGUST

✳ Onsdag 15. Bergen. Støpeskjeen, Fabrikkgaten 6, kl 19.00. DIS-Hordaland ekstraordinært generalforsamling. Saksliste kommer senere.

✳ Tirsdag 28. Arendal. Kløckers hus, kl 19.00. DIS-Aust-Agder arrangerer medlemsmøte Tema: Vi blir vist rundt på Kløckers hus, hvor vi skal ha våre medlemsmøter i framtiden.

SEPTEMBER

✳ Lørdag 1. Arendal. Myra-messa. DIS-Aust-Agder deltar på Myra-messa Tema: Du stiller vel som mannskap for å fortelle om DIS-Aust-Agder og DIS-Norge?? Ta kontakt med styret.

✳ Medio september. Molde. Sted ikke bestemt, kl 10.00 - 18.00. DIS-Møre og Romsdal arrangerer slektsforskerdag Foreløbig program:

-Demonstrasjon av slektforskningsprogram

-Demonstrasjon av Distreff

-Demonstrasjon av scannerbruk

-Foredrag om diverse slektstema

✳ Torsdag 6. Bodø. Gamle riksvei 112, kl 20.00. DIS-Salten slektshistorielag arrangerer medlemsmøte Tema: Mormonernes nye slektssenter i Bodø

✳ Søndag 9. Elverdum. Ikke bestemt, kl 18.30. DIS-Hedmark avholder medlemsmøte Foredragsholder: Birger Strømsøe. Tema: Foredrag v/Birger Strømsøe

✳ Mandag 17. Arendal. Kløckers hus, kl 19.00. DIS-Aust-Agder arrangerer medlemsmøte Tema: Vi tar opp spørsmål omkring WEB og Internett

✳ Onsdag 19. Stavanger. Statsarkivet i Stavanger, Bergelandsg. 30, kl 18.30. DIS-Rogaland arrangerer medlemsmøte Foredragsholder: Gunnar Borvik. Tema: Datafangst (kilderegistrering) ved Gunnar Borvik

✳ Lørdag 22. Bergen. Støpeskjeen, Fabrikkgaten 6 DIS-Hordaland arrangerer slektsgranskerdager og 10-års jubileum Program kommer senere

DIS-Rogaland arrangerer i samarbeid med Dalane Folkemuseum:

Slektgranskerdag i Rogaland

Finn dine røtter - vi viser vei

Lørdag 27. oktober 2001, kl. 10-17
Dalane Folkemuseum - Egersund

SLEKTSTORG

- ✓ Innføring i slektsgransking
- ✓ Foreninger og institusjoner
- ✓ Hjelp til valg av slektsprogram
- ✓ Slektsgransking på Internett
- ✓ Jesu Kristi Kirkes nettsted
- ✓ Demonstrasjon av slektsprogram
- ✓ DIStreff databasen for slektsgranskere
- ✓ Slekststavle-utstilling

PRESENTASJONER

- ✓ Dalane Folkemuseum - Leif Dybing
- ✓ Korte glimt fra Egersunds historie - Arvid Midbrød
- ✓ Innvandring til sørvestlandet fram til 1814 - Tore H Vigerust
- ✓ Da rogalandingen skrev brev til Paven - Torstein Jørgensen
- ✓ www.familysearch.org - Jesu Kristi Kirkes nettsted for slektsgransking - Frode Helgesen
- ✓ DIS-Norge - Jan Eri

Gratis adgang - Alle er velkomne - Kafeteria

DIS-arrangement 2001

OKTOBER

✿ Torsdag 4. Bodø. Bodø Bibliotek, kl 20.00. DIS-Salten slektshistorielag arrangerer medlemsmøte Tema: Skravlemøte (Åpent medlemsmøte)

✿ Mandag 15. Kristiansand. Statsarkivet i Kristiansand DIS-Aust-Agder arrangerer nytt besøk på Statsarkivet (forbehold) Tema: Vi tar et nytt besøk på Statsarkivet i Kristiansand

✿ Lørdag 20. Bodø. Radisson SAS Hotell, kl 10.00 - 15.00. DIS-Salten slektshistorielag arrangerer Slektsforskerdagen 2001 Tema: Slektsforskerdagen 2001. Slektsforsk og foredrag. Detaljer følger senere

✿ Lørdag 27. Egersund. Dalane Folkemuseum, kl 10.00 - 17.00. DIS-Rogaland arrangerer Slektsforskerdag. Tema: Slektsforsk og foredrag.

NOVEMBER

✿ Torsdag 1. Bodø. Bodø Bibliotek, kl 20.00. DIS-Salten slektshistorielag arrangerer medlemsmøte Tema: Bygningsvern som kilde til lokal- og personalhistorie

✿ Torsdag 8. Kongsvinger. Ikke bestemt, kl 18.30. DIS-Hedmark avholder medlemsmøte. Foredrag v/Finn Sollien.

✿ Mandag 19. Arendal. Kløckers hus, kl 19.00. DIS-Aust-Agder arrangerer medlemsmøte Tema: Nå tar vi jula på forskudd med Julemattradisjoner

✿ Onsdag 21. Stavanger. Statsarkivet i Stavanger, Bergelandsg. 30, kl 18.30. DIS-Rogaland arrangerer medlemsmøte. Tema: Presentasjon av slektsprogrammet Familie og Slegt ved Stein Inge Haaland.

DESEMBER

✿ Torsdag 6. Bodø. Bodø Bibliotek, kl 20.00. DIS-Salten slektshistorielag arrangerer julemøte med gløgg

2002

JANUAR

✿ Mandag 21. Arendal. Kløckers hus, kl 19.00. DIS-Aust-Agder arrangerer medlemsmøte Tema: Årets første møte blir et åpent møte hvor vi ønsker tips og ideer, hva ønsker vi videre?

FEBRUAR

✿ Mandag 18. Arendal. Kløckers hus, kl 19.00. DIS-Aust-Agder arrangerer årsmøte.

MARS

✿ Onsdag 6. Oslo. Oslo Byarkiv, Maridalsvn. 3, kl 18.00. DIS-Oslo/Akershus arrangerer årsmøte.

Oversikt over lokallagene

LOKALLAG

DIS-Hordaland
DIS-Salten
DIS-Sør-Trøndelag
DIS-Rogaland
DIS-Oslo/Akershus
DIS-Møre og Romsdal
DIS-Vestfold
DIS-Haugaland
DIS-Aust-Agder
DIS-Vest-Agder
DIS-Nord-Trøndelag
DIS-Troms
DIS-Østfold
DIS-Finnmark
DIS-Oppland
DIS-Sogn og Fjordane
DIS-Telemark
DIS-Hedmark
DIS-Buskerud

LEDER

Renathe-Johanne Wågenes
Viggo Eide
Eirik Strøm
Vidar Øverlie
Dagfinn Ugelstad Larsen
Harald Vågene
Jan Willi Talgø
Steinar Oddenes
Jan Fredrik Steine
Rolf S. Bergli
Karle Jensvik
Tom Arild Kristiansen
Kari Nicolaisen
Stig H. Pedersen
Finn Erik Høve
Jan Eide
Bjørn Høgstmyr
Asgeir Sønsteby
Bjørn Aas (fungerende)

TELEFON

56 14 86 61
72 52 84 14
72 84 61 04
51 69 80 89
69 28 11 16
70 27 55 41
33 04 34 81
52 71 48 40
37 03 14 98
38 01 66 90
74 07 86 31
77 68 47 71
69 34 30 58

57 86 32 61
35 53 57 52
62 36 51 86
32 83 27 39

E-POST

rjwaagenes@hotmail.com
viggo.eide@nl.telia.no
eistroe@online.no
oeverlie@online.no
dularsen@online.no
harald@grasdal.com
jwtagoe@online.no
steinar.oddnes@hsh.no
sniffi@c2i.net
robergli@online.no
kjensvik@frisurf.no
tom.a.kristiansen@siemens.no
kanicola@online.no
stig.pedersen@finnmark-f.kommune.no
fehove@online.no
jaei@online.no
bjorn.hogstmyr@hydro.com
asgeir.sonsteby@os.enit.no
bjaas@online.no

ETTERLYSNINGER

ETTERLYSNING 24/2001

Sterkerud/Halvorsrud, Aurskog/Eidskog, ca 1850-1900

Jeg søker opplysninger om en av mine ol-demødre, Anna Mathilde Andreasdatter Sterkerud, eller hennes forfedre. Hun var født i Aurskog ca 1880 og ble gift med min oldefar Anton Halvorsen Mellum (Halvorsrud) fra Eidskog i 1899.

Heidi Arild
Skjulestad, 4849 Arendal
tlf : 37033185
epost : heijan@start.no
medlNr : 13427

ETTERLYSNING 25/2001

?/Ring, Drammen/Bærum, ca 1870

Anna, f. 1873 i Drammen, gift med Johan Olaf Anton Ring f. 1871 i Bærum. Hvem var hun og hennes foreldre?

Heidi Arild
Skjulestad, 4849 Arendal
tlf : 37033185
epost : heijan@start.no
medlNr : 13427

ETTERLYSNING 26/2001

Hermansen / Jansen / Tronsen, Vestre Bærum, 1700-1800

Ønsker å komme i kontakt med noen som forsker på slekter fra Bærums Jernværk

Karin Linnerud
Asperudveien 99, 1409 Skotbu
tlf : 64 863214
epost : klinneru@c2i.net
medlNr : 5061

SETTERLYSNING 27/2001

Fougner, Alstadhaug/Christiania, 1889-1910

Jeg søker opplysning om Hans Jonas Schancke Kielland Fougner som i hen-

hold til Personalhistorisk Tidsskrift døde som kontorsjef i Christiania 18. mai 1910, men jeg har ikke funnet ham i kirkebøkene. Han skal også ha fått borgerbrev som skipper i Bergen 28. mars 1889 da med bopel Alstadhaug.

Kristian Fougner
Lybekkvn 35 C, 0770 Oslo
epost : kris.fou@online.no
medlNr : 12403

ETTERLYSNING 28/2001

Høymark, Danmark/Norge, 1763-1850
Svend Høymark måske udvandret fra Danmark til Norge.

Gift med Aase Katrine Thomasdatter i Moss 18. oktober 1795. Sidste kendte bosted Strømsø nuværende Drammen i Norge. Ønskes opplysninger omkring Svend Høymarks fødselsår eller dødsår og hvor.

Leif Høymark
Engvang 4, 7800 Skive
Danmark
tlf : 97527890
epost : leifhoimark@hotmail.com
medlNr : 11102

ETTERLYSNING 29/2001

Olsen/Larsen/Johannesdatter/Johansdatter?, Kvæningen/Troms....USA?, 1881-1920

Finnes det noen som kjenner til etterfølgende familie? Lars Olsen (Pladsen)*1817 i Lesja, Dovre. +1881 Kjækan, Kvæningen. Gift 29.Juni 1850 i Kjækan med Marie Johansdatter Wiipa, *1829 i Hietaniemi, Sverige. + 19?? i Kvæningen? De fikk disse barna: Ole* 1852, Marie Johanne *1854 +1883, Peder *1856, Paul *1858, Hans *1863, Johan *1863, Anna Lavine *1870, Anna Larsine *1874. Ole Larsen giftet seg med Britha Lisa Johannesdtr. i Berg på Senja den 15.Juni 1874. (Britha Lisa var *6.Apr.1854 på Elvebakken, Alta og hun var min gammeltante). Ole var gruvear-

beider ved Nikkelværket på Havn. De fikk en sønn, Ole Johan * 9.Okt.1880. Dette er siste "livstegn" jeg har etter min gammeltante og hennes familie.

Odd Lehtigangas
Bjørkeli, 1923 Sørums
epost : oddleht@frisurf.no
medlNr : 12527

ETTERLYSNING 30/2001

Aas (Øyaas), Melhus / Strinda, S-Tr.lag, 1800-
Gunnar (Gunder Aas) Larsen Øyaas, f. ca. 1784.

Søker opplysninger om hans liv, familie og etterkommere. I flg, Melhusboka (b1) var han sønn av Lars Gundersen og Kari (Karen) Ingebriksdtr. (hun fra Ekren, Leinstrand). Drivere på Nordgården Øyås, Melhus i S-Tr.lag. Gunder Aas flyttet før 1801(ikke funnet FT 1801) og skulle ha virket som skattefut, sorenskriver (bl.a. Strinda) og amtmann i Stavanger samt stortingsmann.

Jeg er spesielt interessert i perioden 1800-1805 om han kunne være far til Gunhild Maria (Gunnersdtr.?) Øyaas (funnet FT 1865, Eggan gård, Leinstrand, S-Tr.lag)

Oddgeir Rokseth
Tungavegen 79, 7047 Trondheim
oddgeir.rokseth@energy.sintef.no
medlNr : 8768

ETTERLYSNING 31/2001

Kaufmann, Danmark/Seines i Nordland/ Bergen, 1746-1811

Etterlyser persondata om Nicolay Conrad Kaufmann f. 1746, d. 1811 på Seines i Nordland. Sitter inne med opplysninger om at han var bergenser, men kan opprinnelig være dansk. Han var gift i 1767 i Ankenes med Margrethe Larsdatter Seines (f. ca. 1730 d. 1795)

Rein Lorentz Hardy

Flangeborg, 4818 Færvik
tlf : 37086126
epost : sylvi.hardy@c2i.net
medlNr : dn13105

ETTERLYSNING 32/2001

Jakobsen, Haugesund/Vanse, 1845 - ca 1900

Fra 1865-telling for Haugesund finner jeg følgende: Jacob Michael Jacobsen, far f.1820 Vanse Prg. Marte Marie Olsdtr. mor f.1827 Findås prg. Jørgen Severin Jacobsen, sønn f.1848 Vanse prg. Christian Cornelius Jacobsen, sønn f.1851 Vanse Oliene Amalie Jacobsen, datter f.1854 Vanse prg.

Kan noen hjelpe med etterkommere til de to sønnene?

Roald Vaglid
Viljarshaugen 27, 5538 Haugesund
epost: vaglid@online.no
tlf : 52 72 88 62
medlNr : 5643

ETTERLYSNING 33/2001

Olsen, Eidsvold S og prgj., 1801-1875

Skulle hatt mer informasjon om en Ingebrigt Ols. f 1801 på Eidsvold S og prgj. Hvem han var gift med osv. Så også hans svigerdatter Berte Nilsd. f. 1835 samme sted.

Hadde også vært spennende om gården Haugen eksisterer enda. De eide og drev den frem i alle fall til 1900. Spent på svar.

Lisbet Lorgen
Postboks 828, sentrum, 6001 Ålesund
tlf : 70137366
epost : llor@frisurf.no
medlNr : 13461

ETTERLYSNING 34/2001

Steffensen, Rødøy, Helgeland / Molde, 1860-1900

Jeg leter etter Charlotte. Hun er født 1863 i Skivik, Rødøy, Helgeland. Hennes foreldre var Stephen Jørgensen og Mali Malene Larsdatter, f.1819. Charlotte hadde 4 (hel)søsken. Det var: Jørgen Lusenius Meier Steffensen
Petter Martinus Schrøder Steffensen
Michal Severin Normann Steffensen
Lydia Johanne Klæbo Steffensen
Men hvor er det blitt av Charlotte? Hun skulle til Molde for ekteskap i 1884 (film 310). Men der er hun ikke. Er det noen som kommer over henne, er jeg takknemlig for å høre om det. Hun er om mulig på strekningen Bergen - Bodø. Hennes fulle navn var: Charlotte Amalie Eline Boye Steffensen.

Grete Rørholt
Bjørnhullv.15, 3917 Porsgrunn
Tlf: 35 55 07 55

ETTERLYSNING 35/2001

Bakke, Løten, 1894-1917

Løten klokkebok 7 1910-1919 F 212 L 11 viser: Død 28.03 begravet 08.04.1917 arbeiderhustru Adeline Mikkelsen Bakke. Nærmeste pårørende transportarbeider Julius Johansen Bakke. Hun født 23.08.1894 Rustdeie, død Løten Sykehjem, Ådalsbruk, av tæring. Jeg er spesielt interessert da Adeline er søster til Emilie Augestad, min fars annen hus-trus mor. Har du noen tilleggsopplysninger?

Adele Goa, Alberta, Canada
via Otto Hartmann
Katy Dues vei 9, 0375 Oslo
otthart@frisurf.no
Tlf: 22 52 13 86
medlNr: 6176

ETTERLYSNING 36/2001

Bjørnset, Kjellmyra/Møystad i Åsnes/Grue, Hedmark, 1805-1870

Min oldefar Arne Arnesen Bjørnset f. 01.12.1835 kommer fra Kjellmyra i Åsnes, Hedmark. Han kom til Overhalla,

N.-Tr.lag i 1859, stiftet familie og bosatte seg der. Han brukte Bjørnset som familienavn, men dette er nok en gammel feilskrift, og navnet skal antagelig være Bjørneset. Foreldrene var Arne Olsen Kalfoss og Olea Olsdtr. Sønsterud. De hadde 5 barn, og hadde ved siden av Arne, Anne f. ca 1832, Alette f.1842, gift med Lars Skjøthaug og som ble 100 år, Halvor f.1845 og Ole f.1850, som også kom til Namdalen. Arne og Ole har stor etterslekt i Overhalla og Klinge i Namdalen. I følge vielse av Arne Olsen og Olea Olsdtr. den 12. sept. 1830 i Åsnes kirke hette faren til Arne, Ole Olsen, og faren til Olea, Ole Knudsen. Arne Olsen ble døpt sept. 1805 (KB for Åsnes prestegjeld) og Ole Olsen og Eli Svendsdtr., er oppgitt som foreldre. I følge Ft. 1801 er antagelig Eli f. ca 1785 og foreldrene er fra Møystad i Grue, far: Sven Ericson f.ca 1749 og mor: Anne Christensdtr. f. ca 1745. I følge Ft. 1865 var Anne Larsdtr. (f. 24.12.1768 - d. 28.06.1870) mor til Olea, men Anne og Ole var ikke gift.

Dette er de opplysningene jeg har om mine forfedre fra Åsnes/Grue-distriktet. Når en ikke har lokalkjennskap til forholdene på stedet, har det ikke vært mulig for meg å komme videre. Jeg er derfor svært takknemlig dersom de som leser dette og som har ytterligere opplysninger om disse personene, tar kontakt med undertegnede.

Ivar Jørgen Amdal
Steinåsen 58, 7049 Trondheim
epost: ijamdal@world-online.no
Tlf: 73 93 74 73
medlNr: 8873

ETTERLYSNING 37/2001

Hogstad, Østerdalen, 1853-1914

Undertegnede søker etter et bokhefte som er blitt borte fra alle off. arkiv og biblioteker jeg har besøkt eller undersøkt hos. Jeg undres, kan det finnes hos en privat samler eller lokalmagasin noe sted?

ETTERLYSNINGER

Heftet heter: ØSTERDALSLAGETS MINDESKRIFT 1914. Det er nedtegnelser til og ifra Østerdalslaget i USA sitt stevne i Minneapolis i 1914. I 2.utgaven av heftet er det side nr.27 som så viktig å finne helt ut av. Jeg har tilgang til et slikt hefte hos en lokalhistoriker, men side 27 er klippet i, og limt inn igjen med tape som har løst opp trykksverten til uleselighet. Så en enkel kopi av en OK side 27 er et stort ønske.

Dette er det eneste halmstrået jeg sitter igjen med etter utallig innfallsvinkler for å finne igjen emigrant til USA i 1882, som trolig har giftet seg underveis, og med det er reg. under ukjent navn i USA. Damen er født Oleanna Arnesd. Hogstad, 22/6-1853.

På forhånd takk for god hjelp.

Kjell Ivar Nergård
Tiurvn. 1, 2500 Tynset
Tlf. 62 48 04 89
medlnr: 3573

ETTERLYSNING 38/2001

Øverby/Hogstad, Tyllaldalen/Balsfjorden

I 1823 reiste en stor hesteskyss ut fra Tyllaldalen med 2 foreldre og 8 unger med kurs for "Nordlandene". Den eldste datteren, True Embretsd. (Ingebrigts.) Øverby, var en voksen dame da, og var født 28/7 1799. Denne fam. var blitt jukset med rydningsland til de ankom, og ble ikke tildelt det før i 1826. True må ha tatt seg ut fra fam. sin da, og havnet et annet sted.

Vi er 2 stk. som har nøstet på denne familien i årevis, men True er ikke funnet i Troms el. Nordland til nå. Øvrige av fam. er reg. unntatt deler i USA, og noe usikkert ut fra Balsfjord.

Foreldre var: Embret (Ingebrigt) Knudsen Øverby, f. 1769 ifra Tyllaldalen og Marit Olsd. Hogstad, f. 1773 Tyllaldalen, c/o Øverby i Øverbygda, Målselv etter 1826. Søstre, (Ingebrigtsdatter Øverby): Kirstie f.1799, til Balsfjord, Berit, f.1804,

til Dyrøy/Sørreisa?, Ingri, f. 1807. til Bardu, Marit f. 1810, til Bardu, Karen, f. 1813, til Bardu/Skogn. Brødre, (Ingebrigtsen Øverby): Knut, f. 1815, død 1846 Øverbygda, Ole(a), f. 1817, utv. USA 1872. Kan noen ha vært innom denne True tro? På forhånd takk for tips!

Kjell Ivar Nergård
Tiurvn. 1, 2500 Tynset
Tlf. 62 48 04 89
medlnr: 3573

ETTERLYSNING 39/2001

Alfheim/Hareide, Fiskum, Buskerud/Danmark, 1850-1920

Jeg håper I kan lese brevet da jeg skriver fra Danmark. Jeg har prøvet mange steder at få informasjon om Andreas Alfheim og Louise Ottilie Eliassen Hareide, men jeg har ikke funnet den rette informasjon, og håper at I vil hjelpe meg. Jeg er interessert i informasjon/kilder om slekten Alfheim.

Navnet Alfheim stammer fra min farfar, Arne Alfheim (født 1913) som ble adoptert i Danmark.

Gennem kirkebøger har jeg fået den informasjon at min farfar, Arne Alfheim, er født og døpt i Danmark, hans far het Andreas Alfheim, f. 1884 i Buskerud (Fiskum). Andreas Alfheim blir 1 feb. 1914 gift med Louise Ottilie Elisassen Hareide f. 22 nov. 1888 i Buskerud (Fiskum) d. 1974. Far Andreas Rasmus Elisassen Hareide, mor Lisa Severina . Knotsdatter Asen.

Jeg er interessert i informasjon om Andreas Alfheim, hvilket år han døde, hvor i Norge man kan finde hans gravplads. Hvem var Andreas Alfheims foreldre? Jeg er ydermere interessert i informasjon om Andreas og Louises børn (min farfar kan fortelle at de fik en pike ved navn Sonja). Jeg er interessert i informasjon om Louise Ottilie Elisassen Hareides gravplads.

Jeg er meget interessert i kopi av kirkebøker om Andreas Alfheim og Louise Ottilie Elisassen Hareide, fx: dåp-, vielse-, dødsattest, eller hvis mulig informasjon om slekten Alfheim. På forhånd mange takk!

June Alfheim
Dybsøvej 20
4700 Næstved
Danmark

ETTERLYSNING 40/2001

Michelsdatter Ursin, Vågan, 1785-1815

Kan noen hjelpe meg med å finne anene til min 3-tipp oldemor Hendriche Michelsdatter som var gift med Peder Andersen, og de bodde på Moldgavlen på Store Molla i Vågan. I de militære rullene er Peder i 1825 oppgitt å være født i Overhalla, i 1826 i Tynset. Andre ganger er han oppgitt å være født i Østerdalen. Peder Andersen var første gang gift med Kiersten Hansdatter som var 50 år i 1801. De bodde da på Moldgavlen. Han ble gift 2.gang med "enke Hendriche Michelsdatter, Ræknæsset", 2. august 1813 (vielseslister), som nok er identisk med den Hendriche Michelsdatter som var fosterbarn hos Peder på Moldgavlen i 1801 og hun var da 14 år. (Reknes og Moldgavlen ligger jo veldig nær hverandre).

Ifølge Årbok for Vågan 1988 om Reknes av Olav Høy står det at det var ei Henrike Michelsdatter Ursin som var gift med Holger Jensen og som ble enke i 1812. (De ble gift 16. oktober 1811). Holger Jensen var ifølge FT 1801 10 år. Så min teori blir da at denne Henrike Michelsdatter Ursin er den samme Hendriche Michelsdatter som ble gift med Peder Andersen 2. august 1813. Det kan vel neppe ha vært flere med navnet Hendriche (Henrike) Michelsdatter og som var enke på Reknes i 1812/13! Det står også i samme artikkelen at der var skifte etter ei enke ved navn Anne Marie Michelsdatter Ursin i 1813. Det står også i en artikkel

om Øyhelle i samme boka av Olav Høy at det var skifte etter en Daniel Michelsen Ursin i 1813. Disse tre kan vel ikke være annet enn søsken? Anne Maria og Daniel finner jeg i FT 1801 på gården Hopen i Vågan som steddatter og stedssønn, 19 og 20 år gamle.

Så hvis Hendriche Michelsdatter som ble gift med Peder Andersen er samme person som Henrike Michelsdatter Ursin, hvem er så hennes foreldre, besteforeldre osv.? Det er her jeg håper at noen kan hjelpe meg videre. Hvilken Ursin er hun datter av, og hvem er anene hennes bakover til stamfar til Ursin-ætta. Kan noen hjelpe meg å finne anerekkja til Hendriche?

Peder Andersen og Hendricke Michelsdatter hadde følgende barn: Hanna Kristine, Edvard, Michael, Caroline, Anna Dorthea og Svend Simon. Samtidig etterlyser jeg noen som kan hjelpe meg å finne foreldrene/anene til Katrina Larsdatter Høyer født 1806 gift 1832 med Hans Olai Nilsen født 1793 Tinden, Øksnes. De ble boende på Hjellsand Øksnes og de fikk disse barna: Elsa Johanna Pernilla og Sara Rønning. Katrina Larsdatter Høyer døde 1888 Høydalen i Øksnes.

Guttorm Flygel
Hergott E-6, 224, 8517 Narvik
tlf : 76955532
epost : gufly@enitel.no
medlNr : 7475

ETTERLYSNING 41/2001

Rian, Bakklandet/ Trondheim, 1860 - 1890

Ettersøker Peter og Anton Johnsen fra Trondheim. De var i sin tid med å starte "Sønner av Norge" i Minneapolis America i 1895. Peter var født i 1860 og Anton i 1867.

Er det noen etterkommere av de to brødrene i Amerika ? Fins det noen slektninger i Norge ?

Brødrene var født på Bakklandet, trolig på Øvre Møllenberg og døpt i Bakke kirke. Sons of Norway er interessert i å vite.

Harald Rian
Havsteinbakken 16, 7021 Trondheim
tlf : 73 938966
epost : hararian@online.no
medlNr : 6548

ETTERLYSNING 42/2001

Olsen/Danielsen/Hansen, Skjeberg, 1785 - 1840

Jeg etterlyser opplysninger om min tipoldefar, Erik Olsen, født i Skjeberg ca 1785. Han giftet seg 19.10.1821 i Berg Kirke med Dorte (Dorthe) Jonasdatter. (Datter til Jonas Danielsen og Kari Jonsdatter).

Mine tipoldeforeldre fikk følgende barn: Elisabeth Eriksdatter f.05.10.1822, på Fjeld i Berg. Ole Eriksen f.24.10.1828, på Bollerød i Berg, Christine Eriksdatter f.15.01.1831, og Johannes Eriksen f.06.10.1833, på Nøringsrød i Berg. Giftet seg 15.02.1859 med Marthe Kristine Jakobsdatter. Han døde 09.07.1873 på Molteberg under Moe i Berg.

Ønsker også opplysninger om anene til Jonas Danielsen f. ca 1768 d.09.11.1844, gravlagt 17.11.1844 i Asak Kirke. Kari Jonsdatter f. ca 1759, d. 30.12.1826, gravlagt 13.01.1827 i Asak Kirke.

Samt opplysninger om Jakob Hansen f. ca 1795 på Buer nordre i Skjeberg gift med Mallena Hansdatter f. ca 1797 på Sørle nedre i Skjeberg. De fikk en datter ved navn Marthe Kristine den 15.02.1836. Hun giftet seg med Johannes Eriksen sønn til Erik Olsen den 15.02.1859 i Berg Kirke.

Øistein Johannessen
Smuivegen 19, 0982 OSLO
oojohann@frisurf.no
medl.nr 13310

ETTERLYSNING 43/2001

Lauritzen, Ullensaker, 1890 -

Er det noen som veit noe om Alfred Johannes Lauritsen fra Ullensaker , født 14.12.1890, døpt 01.01.1891.

Hans mor var Olava Lauritsdt og faren var Lauritz Torgersen. Olava ble senere gift med Olaf Olsen på Smedstuen, Ullensaker. De hadde flere barn. Alfred Johannes ble vaksinert 31.07.1892 og konfirmert 01.10.1905 i Hovin kirke? 01.10.1905. Alle opplysninger mottas med takk.

Ingrid Jensen
Blåkløkkevn 39, 2208 Kongsvinger
tlf : 62 81 69 91
epost : ingri-je@frisurf.no
medlNr : dn 13392

ETTERLYSNING 44/2001

Ødegaard, Nordmøre/Sulitjelma, 1849 -

Jeg søker etterkommere av John (Johan) Nicolai Nilsen Ødegård f.18.aug.1849 Halså eller Straumsnes på Nordmøre, død i Sulitjelma 13.des.1932. G.2.m. Kornelia Kristine Berntine Johannessen f.27.07.1855 i Lødingen.

Barn: 1.Astrid Louise f.10.feb.1890 Bodø, g.m. Fridtjof Voll? fra Glomfjord. 2.Olga Tordis Maria f.20.jul.1894 Bodø, g.m.Martin Otnes (Odnes). Siste bopel for Olga og Martin, Jøssinghamn. Olga hadde en datter Ågot Ødegård f.ca.1912 i Sulitjelma.

Jon Wullum
Udbyesgt.4, 7030 Trondheim
tlf : 73529237
epost : jwullum@online.no
medlNr : 809612

ETTERLYSNING 45/2001

Nervig/Lund, Orkdal/Trondheim, 1859-1900

Som medlem i DIS-Norge har jeg lyst til å prøve å etterlyse min manns oldemor. Hennes navn var: Edrikke Nervig f. Lund

ETTERLYSNINGER

(kilde: "Sønnen Edvins dåpsattest fra Baklandet i Trondheim, døpt 21.juli 1894), attesten er utskrevet i Orkdal sogn 6. april 1915. Det vi vet om henne er at hun ble født i 1859, hun var enke av Johan Nervig som forulykket. Fikk 2 barn med ungkar Fredrik Nilsen, disse ble satt bort som fosterbarn hos gaard-bruiker/snedker Marthinus Melby og hustru Eli Andreasdatter på Melby i Orkdal. Etter at barna ble satt bort har vi ikke funnet ut hvor det ble av henne. Døde hun, eller hva?

Det vi vet om Fredrik Nilsen var at han var født i Trondheim i 1855, sønn av for-henværende vognmann Bersvend Nilsen. Vi har prøvd å finne ut om disse to, Edrikke og Fredrik. Håper noen kan hjelpe.

Anne-Grethe P. Nilsen
Stallerudveien 119, l. 303, 0693 Oslo
tlf : 21 91 52 05 e.kl. 17:00
epost : anne.grethe.nilsen@chello.no
medlNr : 9834

ETTERLYSNING 46/2001

Nagel/Svingesetter/Borchgrevink,
Tyskland/Ålesund/Innvik (Stryn), 1865 -

Jeg er ute etter opplysninger om en mann ved navn Adam Nagel, f. 1865 i Tyskland. Var i Norge (Ålesund) 1885, og fikk et barn her født i 1886. Står omtalt i kirkebøkene som omreisende musiker. Det er alt jeg har av opplysninger, er det noen andre som har vært borti denne personen ?

Ønsker også opplysninger om etterkom-mere av Peder Olsen Svingesetter, f. 1786 og Synneve Salomonsdotter Gjørven, f. 1793 begge fra Innvik (Stryn) Sogn og Fjordane. Vil prøve på et slekt-streff sommeren 2002 i Stryn.

Ønsker også opplysninger om alle etter-kommere av slekten Borchgrevink.

Hanne Heen
Kaptein Lingesveg 80 A, 6006 Ålesund
tlf : 70 13 84 13

epost : hanne.heen@c2i.net
medlNr: 11646

ETTERLYSNING 47/2001

Hansen/Larsen, Kristiania, 1880-1930
Martha Georgine? Hansen fødd 1880.

Bosatt Grøn l. 27, 1903 (enlig kirkeboken)
Mor til Helge Ingvald, (uekte) fødd 1903
3/3, døpt i Grønland Kirke 9/4. (p82) Jeg finner ikke hennes fødselsdatum og plats, og vem var hennes mor og far? Hun giftet seg senere med en Anton Larsen. Jeg har problem med att lete, da jeg bor i Sverige. Allt av intresse !!

Lena Tovseth
Karl Hovbergsgatan 23 b, 63353
Eskilstuna
tlf : +46 16 518007
epost : tovseth@hotmail.com
medlNr : 16168

ETTERLYSNING 48/2001

Starup Johnsen, Nærøy, N-Trøndelag,
1700 - 1750

Jeg etterlyser forfedrene og -mødrene til
Hans Johnsen Starup, f. ca. 1725, d. 1785 i
Nærøy, N-Trøndelag.

I kildene finner jeg han første gang som klokker for Leka og Kolvereid ved bispe-visitat 28. august 1759 (Nidaros biskop visitatprotokoll). Den 29. september 1785 er det skifte etter han. Enken er Brynild Sivertsdatter, og barna er Peter Christian, Dorethea Kierstina, Sirrianne, Marta Maria og Johanna. Barna bodde hjemme hos moren. (Namdal prosti skifteprotokoll)

Er det noen som har opplysninger om
Hans Starup Johnsen?

Eldar Gundersen
Breimovegen 24, 8665 Mosjøen
tlf : 75 17 31 12
epost : eldargu@online.no
medlNr : 5462

ETTERLYSNING 49/2001

Henchel / Hentsel, Oslo / Kristiania,
1750 / 1789

Søker etter Johan Christopher Henchel (Hentsel). Hanskemaker i Oslo /Kristiania 1786. Født ca.1754, død 1789. Gift med Dorthea Marie Olsdatter Dahl i Gml. Aker kirke den 11.2.1786. Hun født i Aker, men hvor er mannen født og hvem er hans foreldre? Alle relevante opplysninger mottas med takk!

Olav Paulsen
epost : olavpaulsen@hotmail.com
medlNr : dn13477

ETTERLYSNING 50/2001

Osufsen, Amerika, 1923 -

Jag efterlyser familjen till Elisabeth Osufsen. Hon och/eller hennes föräldrar emigrerade till Amerika. Hon gifte sig med min farmors bror, Kenneth Gustav Johnson. 1977 bodde de i Denver, Colorado. Kenneth dör i nov 1977 och jag vet inte var Elisabeth tog vägen efter det. Jag vet inte när Elisabeth är född och jag vet inte var hon är född.

Jan Jutefors
Ryssbyv. 15, S-380 30 Rockneby, Sverige
tlf : +46 480 665 65
epost : jan.jutefors@telia.com
medlNr : 10939

ETTERLYSNING 51/2001

Klemp, Oslo/Rjukan/Moss

Jeg søker opplysninger om Klemp slekta, de hører til rundt Oslo, Rjukan, Moss.

Lisbeth: Mikalsen
epost : mikalis@start.no
medlNr : 13516

ETTERLYSNING 52/2001

Ibsen/Holtermann, Bergen, 1700

Jeg søker Peder Ibsen, født i Bergen, gift med Birgitte Holtermann også f. i Bergen?

Unni Sandberg
Movikveien 4, 3135 Torød
tlf : +4741329196
epost : cnilsen@os.enitel.no
medlNr : 8972

ETTERLYSNING 53/2001

Johansen, Røst, 1795 - 1815

Min tippoldefar Jakob Johansen flyttet fra Røst til Komagvær i Øst Finnmark ca. 1820-25. Regner med at han ble født på Røst omkring 1800. Han fikk en sønn 04.08.1837 Jens Jakobsen som igjen fikk sønnen Ole Jensen 09.08.1876 som ble min bestefar og bodde i Kiberg.

Jeg finner imidlertid ikke noen opplysninger om mine aner på Røst. Kan noen hjelpe meg?

Steinar Borch Jensen
Boks 106, 9950 VARDØ
tlf : 789 86918 / 789 89208
epost : sbjens@online.no
medlNr : 7507

ETTERLYSNING 54/2001

Torersens/Sveinsdtr, Akershus/Enebakk, 1810-1822

Christian Torersen f. ca. 1822 og Marthe Sveinsdtr. f. ca. 1812. Finn dei i folketelling 1865 på Langli. Og i bygdebok. Bygdebøkene seier ingen ting om kvar dei kom frå. Finn dei heller ikkje i kyrkjebøkene for dei aktuelle åra. Kan nokon hjelpe meg med deira opphav?

Rolf Erik Veka
Bordalsvegen 146, 5700 Voss
tlf : 56510127
epost : reveka@online.no
medlNr : 7905

ETTERLYSNING 55/2001

Hill, Torsnes, Østfold, ca.1880

Johan August Gustavson Hill, stenhugger, født 13.01.1852 i Horn sogn. Skaraborg län, Sverige. Giftet seg 13.10.1882 i Torsnes Kirke (Østfold) med Johanna

Cecilie Benjaminsen, født 28.04 1862 i Hede, Bohuslän. De fikk 2 døtre: Hilma Josefine f.03.11.1882, Anna Marie f.10.01.1884. Etter hva jeg forstår har de flyttet litt rundt i Torsnes. De har bodd på Berg (Nes?) og på Nebba under Skalle. Flyttet fra Torsnes ca. 1888, men hvor?

Jeg finner ikke familien i manntallet fra 1891 eller 1900. Johan var bror til Wilhelm og Frants Hild. Begge gift med hver sin søster og bosatt i Torsnes. Er det noen som vet hvor det ble av Johans familie?

Håkon Hill
Kristianiasvingen 14, 0782 Oslo
tlf : 22 14 76 83
epost : h.hill@frisurf.no
medlNr : 8567

ETTERLYSNING 56/2001

Gudbrandsen, Østlandet, 1850 - 1890

Jeg leter etter noen som kjenner til Adolf Emil Gudbrandsen. Han emigrerte til USA 4. april 1890 med båt fra Kristiansand til Hull i England, der slutter sporene. Han ble gift med Hilda Ohrn fra Christiania i Kristiansand i 1875, hun døde i 1889. Han tok med seg i følge emigrasjonspapirene 2 sønner på 10 og 12 år til Amerika. Han etterlot seg en sønn og en datter i Skien. Sønnen Carl Hartvig Gudbrandsen ble slaktersvenn hos slakter Karlsen i Duestien, han er min bestefar på morsiden. Søsteren tror jeg ble gift i Stavanger.

Pål Terje Knutsen
Oscarsgt. 24, 3725 Skien
tlf : 35 52 87 36
epost : paaltk@online.no
medlNr : 12077

ETTERLYSNING 57/2001

Ørholm, Kristiania / Namdalen / Høland, 1850-1900

Kan noen hjelpe? Jeg er ute etter å finne

foreldrene til følgende 2 personer :

Eilert Ørholm, f.1867 - Namdalen
Karoline gift Ørholm, f.1870 Hølland
Ved folketellingen i 1900 var de bosatt i Kristiania. Han står oppført som møbel-snekker.

De hadde i 1900 2 barn. Trygve, født 1895 og en udøpt pike, f.25.11.1900. Kjenner noen til disse, ville jeg bli glad for å høre fra dere.

Hanne Heen
Kaptein Lingesveg 80 A, 6006 Ålesund
tlf : 70 13 84 13
epost : hanne.heen@c2i.net
medlNr : 11646

ETTERLYSNING 58/2001

Karlsen, Bergen/Målselv, ca 1910

For en bekjent etterlyses opplysninger om Sigurd Magnus Karlsen f.1905-1910. En gang kjent adresse: Kjøkkelvik. Laksevåg/Bergen. Bodde muligens Søndre Vågsgate .

Viktor B. Olsen
Sakshaug, 7670 Inderøy
tlf : 741-53636
epost : vik-olse@online.no
medlNr : 09992

ETTERLYSNING 59/2001

ERIKSEN, Trøndelag, ca 1840-1900

Jeg etterlyser mine tippoldeforeldre. Navnet hans er OLE ERIKSEN og hennes er ANNE LARSDATTER. Jeg vet ikke om de var gift. I kirkebok for Strinda prestegjeld 1894, står navnene deres nevnt i forbindelse med sønnen EDVARD ANDREAS OLSENS konfirmasjon. Ole står nevnt som arbeider, og Anne som tjenestepige. Sønnen ble født i Øvre Stjørdal på gården KYLLO 31.12 1879.

Kan noen hjelpe meg å finne ut mere om disse!?

Grete Aune

ETTERLYSNINGER

Stokkanhaugen 156, 7048 Trondheim
epost : greaun@online.no
medlNr : 11188

ETTERLYSNING 60/2001

Vinje slekta, Kongsvinger, Kristiania og Tromsø, 1890 til 95.

Olav Aasmundson Vinje. Sønn av Aasmund Olavson Vinje. Aasmund O. Vinje var gift med Rosa Kjeldseth, og de fikk en sønn i 1870 som fikk navnet Olav. Samme år døde både Aasmund og Rosa. Jeg søker etter opplysninger om Olav, jeg vet at han vokste opp i Vinger (Kongsvinger) på gården Kabberud til 1880, deretter hos en onkel i Christiania til 1885, og i Tromsø fra 1885 til 1890, deretter finner jeg ham i Kristiania fra 1895, der han arbeider som boktrykker. Jeg forsøker å finne ut av hva han gjorde i perioden 1890 til 95. Årsaken er at min farmor i alle år sa at hun var etterkommer av denne Vinjeslekta, men jeg mangler å få det bekreftet. I kirkeboka fra Vikna står det at min farmors far var Ole Vinge f i Ålesund i 1860. Men det er ikke riktig. Jeg har et bilde som skal være av Olav Aasmundson Vinje, og er det noen som leser Slekt og Data som kan bekrefte at mannen på bildet er Olav AA.Vinje? Hvis noen kan bidra til at jeg kommer videre, er jeg takknemlig om de sender meg en melding

Nils Gunnerud
Nedre Johnsrud, 2074 Eidsvoll Verk
e post: nil-gu@online.no
medlNr : 6908

ETTERLYSNING 61/2001

Pop, Poop, Poppen, Vinger - Odal, ca 1700

I Finnholt traktene i Sør Odal var det en finne ved navn Johan (Johannes) Paulsen Pop. Også skrevet Poop eller Poopen. Skulle angivelig være født i Vinger. Hans far Povel Poop døde i Finnholt.

Er det noen som kan gi utfyllende informasjon om dette finske navnet osv.

Geir Sagen

epost : geir.sagen@c2i.net
medlNr : 10595

ETTERLYSNING 62/2001

Nordmøre

Min farmors far het Johan Melhus født 1844 og død 1915. Han var gift med Marit Bogsasp født 26. oktober 1859 på Nordigarden på Bogsasp, Nordmøre. Jeg vet ikke når de giftet seg, med de hadde i alle fall tre barn sammen: Julie Anna Elise, født 23. april 1875 (min farmor), Anna Tomine, født 29. september 1885. Idar født 1887

Ifølge Ottar Roaldsets Gards- og ættesoge for Straumsnes, bind II står det at Marit senere giftet seg med Sørli, og det er en stor ætt etter henne. Men hvor ble det av Johan Melhus? Han levde visstnok til 1915. Han var fyrvokterassistent på Grip fyr, men jeg vet ikke når. Jeg finner ham på Digitalnettet som familiefar på Gomalandet i Kristiansund mens han var gift med Marit i 1900. Sønnen Idar som tok etternavnet Johansen, har visstnok en slekt som fremdeles er bosatt der. Men her stopper alle spor. Mulige opplysninger om min oldefars skjebne mottas med takk.

Tor Ekrem
Åssiden terrasse 14
1160 Oslo

ETTERLYSNING 63/2001

Adrian Jensen Berg (Bergen?)
Marthe Kristine Olsen fødd 17.06 1781 (Bergen)
Karen Oline Olsen fødd 07.09 - 1784 (Bergen)

Etterlyser opplysninger ang. min tippoldefar Adrian Jensen Berg som er skrevet som far ved barnedåpen (25.08.1811) av min oldefar Adrian Jensen fødd 17.08.1811. Morens navn (tippoldemor) Torbor Maria Olsen fødd 17.06.1781. døde 19.09.1818 Tvillingsøster Marthe Kristine Olsen fødd 17.06.1781 Søster Karen Oline Olsen fødd 07.09.1784

Det står også i kirkeboken på dåpsdagen at faren (tippoldefar) Styrmann Adrian Jensen Berg nu fangen i England. Foreldre til disse jentene var: Rognald Olsen fødd i 1750 gift 19.08.1781 med Marte Andersdtr. fødd 1739.

Disse årstallene viser, hvis de er riktige at de var svært gamle da de ble foreldre. Moren til oldefar, Torbor Maria, døde da oldefar var 7 år. Videre er det for meg en gåte hvordan oldefar Adrian Jensen som 11 åring kom nordover til Salangen i Troms og ble bortsatt der til en barnløs familie. Jeg finner heller ikke ut hvor det ble av søstrene til tippoldemor Torbor Maria.

Er det noen som kan hjelpe meg med dette så er jeg svært takknemlig.

Andreas Østlund
Ålvikv. 580
5614 Ålvik
Medl. nr. 8460
tlf/faks 56557105
e-post. Oestlund@online.no

Bilde 1

ETTERLYSNING 64/2001

Disse bildene lå blant mange andre familiebilder, men ingen i familien hadde kjennskap til disse. Min far mente at det hadde vært besøk fra Afrika på ca. 1920 tallet.

Idet min bestefar startet sitt liv på Eidsvoll i 1875 som Ole Olsen og tok navnet Aas rundt 1900 tallet - så er det litt merkelig at ingen har kjennskap til disse damene. Men når det er sagt så er ikke Ole Olsen en lett person å søke på ellers heller. Jeg har også kontaktet Stavanger og Finland uten resultat. Digitalarkivet har ikke disse navnene.

Bildene har følgende bemerkninger skrevet på baksiden:

Bilde 1: bilde tatt i Durban: Martine Aas. Apelgren Afrika. Misjonær

Bilde 2: bilde tatt i Durban: Marie Aas, finsk gift og bosatt i Afrika Misjonær

De andre bildene er det ingen bemerkninger på:

Bilde 3: bilde tatt i Durban

Bilde 4: bilde tatt i Linn Grove, Ia (? Iowa, USA)

Else-Marie Aas
Holmliveien 18, 1252 Oslo
Tlf 2261 4464, Arb.2261 0689,
Faks 22611626

Bilde 2

Bilde 3

Bilde 4

Folketellinger

av Finn Holden

"Det skjedde i de dager at det gikk ut befaling fra keiser Augustus om at hele verden skulle innskrives i manntall. (...) Og alle drog av sted for å la seg innskrive, hver til sin by." Slik begynner omtalen av den mest berømte folketellingen i verden. Men den var ikke den første. Som på så mange andre områder var også her kineserne først ute. De første tellinger av husholdninger skal ha vært gjort rundt 2275 f. Kr., mens den første tellingen av enkeltpersoner foregikk år 1712 f. Kr. i Kina.

Romerne gjennomførte mange folketellinger med spesielt henblikk på unge menn og eiendommer, som grunnlag for utskrivning og skattlegging. Da Romerriket ble oppløst, ble det også slutt på folketellinger i Europa i lengre tid. En svært berømt folketelling gjennomførte imidlertid William Erobreren i England i 1086. Hans "Domesday Book" beskriver hver eneste jordeiendom i landet med mennesker, dyr, redskap og grenser, og gir dermed også grunnlag for å anslå folketallet før og etter erobringen i 1066. Navnet fikk boken for i likhet med Dommedag - Doomsday - kunne ingen ikke klage på hva den inneholdt.

Moderne folketellinger begynte på 1600-tallet. Den viktigste forskjellen fra tidligere tellinger var formålet. Tidligere ønsket myndighetene å registrere bestemte individer som skattebetalere, mulige soldater eller arbeidere til tvangsarbeid. Fordi individene ikke var interessert i å bli telt opp eller å gi korrekt informasjon, er disse tellingene ofte unøyaktige. En annen forskjell henger sammen med den første, bare bestemte kategorier ble telt opp, bare familieoverhoder, bare unge menn eller bare alle personer av hankjønn. Slike folketellinger ble foretatt i mange land. Ekstraskatten 1762 er et eksempel på

en slik telling over alle personer over 12 år, som skulle betale en ekstraskatt (skattemanntall).

De moderne folketellinger fra 1600- og 1700-tallet hadde som formål å gi en nøyaktig oppgave over antall personer, deres yrker og plass i husholdningen for å vise strukturen i samfunnet og gi mulighet til å forstå utviklingstrekkene. De to utenlandske leksika er enige om at moderne folketelling begynte i Canada fra 1660-årene, og at Sverige var tidlig ute. I 1749 fikk det svenske presteskapet beskjed om å sende inn lister over den fullstendige befolkning i Sverige og Finland.

Britannica peker også på at det ikke i noe land lar seg gjøre å sette et bestemt årstall for en folketelling, som skille mellom total mangel på kunnskap om folketall og fullstendig klarhet. En del kunnskaper om befolkning og levekår hadde myndighetene også før den første folketellingen.

Britannica nevner at det tok tid før folketellerne lærte seg hva som var den essensielle informasjon og hvordan man skulle få innhentet den. Den første amerikanske folketelling tok for eksempel ikke med sikre data om yrke, fødested, ekteskapelig status eller nøyaktig alder. Først folketellingen for 1890 spør innvandrerne om de var i stand til å snakke engelsk.

Den moderne folketellingens historie omfatter utvikling på tre plan: landsmåling for vitenskapelige og administrative formål, større nøyaktighet og forsikring om fortrolighet, og mer omfattende og systematisk innhenting av kunnskap. Det er en klar sammenheng mellom teknikkens utvikling og spørsmålene som stilles i folketellingen. Spørsmålene på 1800-tallet var få og enkle, ingen

kompliserte spørsmål kunne stilles fordi det var umulig å analysere dem. Forholdene er i dag helt annerledes, uten at det er nødvendig å gå inn på det. Men folketellingene har alltid vært kostbare å gjennomføre, derfor er det vanlig å foreta dem med 10 års mellomrom.

NORGE

I Norge ble det tatt opp manntall i 1664-66 og i 1701, men de omfattet stort sett bare menn. Enker med ansvar for barn ble som oftest nevnt, men da bare som enke etter en navngitt mann. Den første fullstendige folketellingen i Norge fant sted i 1769. Men det er en numerisk folketelling, som ikke gir personopplysninger, bare summerte statistiske data. Den neste folketellingen i 1801, derimot, er nominativ. Det vil si at den inneholder navn, alder, yrke og status i husholdningen. Folketellingen 1801 er en situasjonsrapport over samfunnet, personer og familier. Den etterfølges av numeriske folketellinger inntil neste nominative folketelling i 1865. Etter 1891 har de norske folketellinger vært holdt i år som slutter på 0, unntatt 1940 da den planlagte folketelling ble utsatt til 1946 pga. krigen. Ved folketellinger innhentes en rekke opplysninger om befolkningens sammensetning, både totalt og regionalt, etter kjønn, alder, ekteskapelig status, næring, yrke osv. Folketellingen kombineres vanligvis også med en bolig telling.

Folketellingene er sperret i 100 år, mens de kommunale tellingene bare er sperret i 60 år.

LITTERATUR:

Aschehoug og Gyldendals STORE NORSKE leksikon, Oslo 1996.

Encyclopedia Americana, USA 1978.

The New Encyclopædia Britannica, vol. 3, London 1994.

Nr. 3-2001 kommer i oktober.
Neste nr. deretter kommer i desember 2001.
Stoff til dette nummeret må være redaksjonen i hende innen 14. september 2001.

Kista som «Domesday Book» ble oppbevart i. Kista var forsynt med tre nøkler som ble oppbevart av tre forskjellige betrodde menn.

